

EDUSKUNNAN VASTAUS 202/2005 vp

Hallituksen esitys elintarvikelaiksi sekä laiksi terveydensuojelulain muuttamisesta

Asia

Hallitus on antanut eduskunnalle esityksensä elintarvikelaiksi sekä laiksi terveydensuojelulain muuttamisesta (HE 53/2005 vp).

Valiokuntakäsittely

Maa- ja metsätalousvaliokunta on antanut asias- ta mietinnön (MmVM 9/2005 vp).

Päätös

Eduskunta on hyväksynyt seuraavat lausumat:

1. Eduskunta edellyttää, että maa- ja metsä- talousvaliokunnalle toimitetaan vuoden 2007 loppuun mennessä selvitys uudis-

tuksen vaikutuksista elintarvikevalvon- taan kunnissa samoin kuin valvontamak- suista aiheutuvien kustannusten kohdistu- misesta erikokoisiin yrityksiin alueelli- sestä ja toimialakohtaisesti.

2. Eduskunta edellyttää, että yhteisön sään- nöksistä johtuvat laitosten uudelleenhy- väksymiset toteutetaan laitoksiin tehtävil- lä kevennetyillä valvontakäynneillä si- ten, että valvontakäynneistä aiheutuvat valvontamaksut muodostuvat mahdolli- simman alhaisiksi.

Eduskunta on hyväksynyt seuraavat lait:

Elintarvikelaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Lain tarkoitus

Tämän lain tarkoituksena on:

- 1) varmistaa elintarvikkeiden ja niiden käsit- telyn turvallisuus sekä elintarvikkeiden hyvä terveydellinen ja muu elintarvikemääräysten mukainen laatu;

2) varmistaa, että elintarvikkeista annettava tieto on totuudenmukaista ja riittävää eikä johda harhaan;

3) suojata kuluttajaa elintarvikemääräysten vastaisten elintarvikkeiden aiheuttamilta ter- veysvaaroilta ja taloudellisilta tappioilta;

4) varmistaa elintarvikkeiden jäljitettävyys;

5) turvata korkealaatuinen elintarvikevalvon- ta; ja

6) osaltaan parantaa elintarvikealan toimijoi- den toimintaedellytyksiä.

2 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan elintarvikkeisiin ja niiden käsittelyolosuhteisiin, elintarvikealan toimijoihin sekä elintarvikevalvontaan kaikissa elintarvikkeiden tuotanto-, jalostus- ja jakeluvaiheissa.

Mitä tässä laissa säädetään elintarvikkeista, koskee soveltuvin osin myös elintarvikkeen kanssa kosketuksiin joutuvia tarvikkeita.

Elintarvikkeiden ulkoista laatua, koostumusta tai pakkausmerkintöjä koskevista valvonta-tehtävistä säädetään myös Euroopan yhteisön yhteisen maatalouspolitiikan täytäntöönpanosta annetussa laissa (1100/1994) ja Euroopan yhteisön yhteisen kalastuspolitiikan täytäntöönpanosta annetussa laissa (1139/1994) sekä niiden nojalla annetuissa säädöksissä. Näiden lakien mukaisessa valvonnassa voidaan käyttää tässä laissa säädettyjä hallinnollisia pakkokeinoja sen lisäksi, mitä mainituissa laeissa tai niiden nojalla annetuissa säädöksissä säädetään valvonnasta ja viranomaisten toimivaltuuksista. Käytettäessä tämän lain mukaisia hallinnollisia pakkokeinoja viranomaisen päätökseen haetaan muutosta siten kuin tämän lain 9 luvussa säädetään.

3 §

Euroopan yhteisön lainsäädäntö

Tätä lakia sovelletaan myös seuraavien elintarvikkeita ja elintarvikevalvontaa koskevien Euroopan yhteisön säädösten ja niiden nojalla annettujen säädösten täytäntöönpanoon, sikäli kuin niiden täytäntöönpanosta ei säädetä muun lain nojalla:

1) elintarvikelainsäädäntöä koskevista yleisistä periaatteista ja vaatimuksista, Euroopan elintarviketurvallisuusviranomaisen perustamisesta sekä elintarvikkeiden turvallisuuteen liittyvistä menettelyistä annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 178/2002, jäljempänä yleinen elintarvikeasetus;

2) rehu- ja elintarvikelainsäädännön sekä eläinten terveyttä ja hyvinvointia koskevien

sääntöjen mukaisuuden varmistamiseksi suoritetusta virallisesta valvonnasta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 882/2004, jäljempänä valvonta-asetus;

3) elintarvikehygieniasta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 852/2004, jäljempänä yleinen elintarvikehygieniasetus;

4) eläinperäisiä elintarvikkeita koskevista erityisistä hygieniasäännöistä annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 853/2004, jäljempänä eläimistä saatavien elintarvikkeiden hygieniasetus;

5) ihmisravinnoksi tarkoitettujen eläinperäisten tuotteiden virallisen valvonnan järjestämistä koskevista erityissäännöistä annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 854/2004, jäljempänä eläimistä saatavien elintarvikkeiden valvonta-asetus;

6) muuntogeenisistä elintarvikkeista ja rehuista annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1829/2003, jäljempänä GMO-asetus;

7) muuntogeenisten organismien jäljitettävyydestä ja merkitsemisestä ja muuntogeenisistä organismeista valmistettujen elintarvikkeiden ja rehujen jäljitettävyydestä sekä direktiivin 2001/18/EY muuttamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1830/2003;

8) uuselintarvikkeista ja elintarvikkeiden uusista ainesosista annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 258/97, jäljempänä uuselintarvikeasetus;

9) elintarvikkeissa olevia vieraita aineita koskevista yhteisön menettelyistä annettu neuvoston asetus (ETY) N:o 315/93;

10) elintarvikkeen kanssa kosketukseen joutuvista materiaaleista ja tarvikkeista ja direktiivien 80/509/ETY ja 89/109/ETY kumoamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1935/2004;

11) tiettyjen tarttuvien spongiformisten enkefalopatioiden ehkäisyä, valvontaa ja hävittämistä koskevista säännöistä annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 999/2001, jäljempänä TSE-asetus;

12) salmonellan ja muiden tiettyjen elintarvikkeiden kautta tarttuvien tiettyjen zoonosien aiheuttajien valvonnasta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 2160/2003; sekä

13) torjunta-ainejäämien enimmäismääristä kasvi- ja eläinperäisissä elintarvikkeissa ja rehuissa tai niiden pinnalla sekä neuvoston direktiivin 91/414/ETY muuttamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 396/2005.

Viitattaessa tässä laissa Euroopan yhteisön säädökseen tarkoitetaan kyseistä säädöstä siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

Siltä osin kuin muiden kuin ihmisravinnoksi tarkoitettujen eläimistä saatavien sivutuotteiden terveys säännöistä annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1774/2002, jäljempänä sivutuoteasetus, koskee tämän lain mukaisia elintarvikehuoneistoja tai niissä harjoitettavaa toimintaa, toimivaltaisista valvontaviranomaisia ovat Elintarvikevirasto, lääninhallitukset ja kunnan valvontaviranomaiset siten kuin niiden toimivaltajaosta tässä laissa säädetään.

Mitä tässä laissa säädetään Euroopan yhteisöstä tai Euroopan unionin jäsenvaltioista, koskee myös Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen edellyttämässä laajuudessa Euroopan talousaluetta ja sen jäsenvaltioita.

4 §

Soveltamisalan rajoitukset

Tätä lakia ei sovelleta:

- 1) yksityistalouden omaan käyttöön tarkoitettuun alkutuotantoon;
- 2) omaan käyttöön tarkoitettujen elintarvikkeiden valmistukseen, käsittelyyn tai varastointiin yksityistalouksissa;
- 3) alkoholiin tai alkoholivalmisteisiin siltä osin kuin niistä säädetään muussa lainsäädännössä.

5 §

Suhde muuhun lainsäädäntöön

Elintarvikkeita käsittelevien henkilöiden terveydentilaa koskevista vaatimuksista säädetään myös tartuntatautilaissa (583/1986). Talousveden laadusta ja veden välityksellä leviävän taudin ehkäisystä säädetään terveydensuojelulaissa (763/1994). Elintarviketurvallisuuteen vaikuttavasta eläintautien ja eläimistä ihmisiin leviävien tautien vastustamisesta säädetään myös eläintautilaissa (55/1980). Euroopan yhteisön ulkopuolisista maista tuotavien eläimistä saatavien elintarvikkeiden tuontivaatimuksista ja -valvonnasta säädetään eläinlääkinnällisestä rajatarkastuksesta annetussa laissa (1192/1996). Elintarvikkeiden säteilyturvallisuuden arviointiperusteista säädetään säteilylaissa (592/1991).

6 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

- 1) *elintarvikkeella* elintarviketta siten kuin se on määritelty yleisen elintarvikeasetuksen 2 artiklassa;
- 2) *eläimistä saatavalla elintarvikkeella* eläinperäistä tuotetta siten kuin se on määritelty eläimistä saatavien elintarvikkeiden hygieniasetuksen liitteen I kohdassa 8.1., lukuun ottamatta mainitun asetuksen 1 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua elintarviketta, joka sisältää sekä kasviperäisiä että jalostettuja eläimistä saatavia tuotteita;
- 3) *luonnonvaraisella riistalla* luonnonvaraisista riistaa siten kuin se on määritelty eläimistä saatavien elintarvikkeiden hygieniasetuksen liitteen I kohdassa 1.5. sekä hyljettä;
- 4) *elintarvikemääräyksillä* tässä laissa tai sen nojalla annettuja säännöksiä sekä tämän lain soveltamisalaan kuuluvia Euroopan yhteisön säännöksiä;
- 5) *elintarvikevalvonnalla* elintarvikemääräyksiin liittyvää yleistä ohjausta ja neuvontaa sekä valvontatoimenpiteitä, joilla asianomainen viranomainen toteaa, että elintarvike, siitä an-

nettavat tiedot, sen käsittelymenetelmät ja -olosuhteet sekä elintarvikealan toimijan toiminta vastaavat elintarvikemääräyksiä;

6) *valvontaviranomaisella* tämän lain mukaisista valvontatehtävistä huolehtivia valtion ja kunnan viranomaisia;

7) *ulkopuolisella asiantuntijalla* luonnollista henkilöä tai yksityis- tai julkisoikeudellista yhteisöä taikka yritystä, joka valvontaviranomaisen valtuuttamana suorittaa valvontaviranomaisen määrittelemää valvontaan liittyvää asiantuntija-, tutkimus- ja tarkastustehtävää;

8) *terveysvaaralla* mitä tahansa biologista, kemiallista tai fysikaalista tekijää tai tilaa, joka saattaa vaarantaa elintarvikkeen turvallisuuden;

9) *ensisaapumispaikalla* Suomessa sijaitsevaa elintarvikehuoneistoa, jossa ensimmäisenä otetaan vastaan Euroopan unionin toisesta jäsenvaltiosta Suomeen toimitettavia eläimistä saatavia elintarvikkeita, sekä elintarvikehuoneistoa, jossa otetaan välivarastosta vastaan näitä elintarvikkeita jakamattomina tuontierinä alle 48 tunnin säilytyksen jälkeen;

10) *kuluttajalla* lopullista kuluttajaa siten kuin se on määritelty yleisen elintarvikeasetuksen 3 artiklan 18 kohdassa;

11) *elintarvikealan toimijalla* luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä siten kuin se on määritelty yleisen elintarvikeasetuksen 3 artiklan 3 kohdassa;

12) *ensisaapumistoimijalla* luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka tuo tai välittää eläimistä saatavia elintarvikkeita Euroopan unionin toisesta jäsenvaltiosta Suomeen;

13) *elintarvikkeen tuotanto-, jalostus- tai jakeluvaiheella* mitä tahansa vaihetta alkutuotannosta kuluttajalle siten kuin ne on määritelty yleisen elintarvikeasetuksen 3 artiklan 16 kohdassa;

14) *muulla luovutuksella* elintarvikkeen luovuttamista korvauksetta avustukseksi, lahjaksi, näytteeksi, kokeiltavaksi tai muuhun vastaavaan tarkoitukseen;

15) *omavalvonnalla* elintarvikealan toimijan omaa järjestelmää, jolla toimija pyrkii varmistamaan, että elintarvike, alkutuotantopaikka ja elintarvikehuoneisto sekä siellä harjoitettava

toiminta täyttävät niille elintarvikemääräyksissä asetetut vaatimukset;

16) *jäljitettävyydellä* mahdollisuutta jäljittää elintarvike tai sen valmistusaine siten kuin se on määritelty yleisen elintarvikeasetuksen 3 artiklan 15 kohdassa;

17) *elintarvikkeen kanssa kosketukseen joutuvalla tarvikkeella* astioita, välineitä, pakkausmateriaaleja ja muita tarvikkeita, jotka tarkoitukseensa käytettäessä joutuvat kosketukseen elintarvikkeen kanssa;

18) *elintarvikehuoneistolla* mitä tahansa rakennusta tai huoneistoa tai niiden osaa taikka muuta ulko- tai sisätilaa, jossa myytäväksi tai muuten luovutettavaksi tarkoitettuja elintarvikkeita valmistetaan, säilytetään, kuljetetaan, pidetään kaupan, tarjoillaan tai muutoin käsitellään, ei kuitenkaan alkutuotantopaikkaa;

19) *tilapäisellä elintarvikkeiden myynnillä* enintään kaksi vuorokautta kestävä ja harvemmin kuin 30 päivän välein samassa paikassa toistuvaa myyntiä tai muuta luovutusta;

20) *vähittäismyynnillä* vähittäiskauppaa siten kuin se on määritelty yleisen elintarvikeasetuksen 3 artiklan 7 kohdassa;

21) *pienteurastamolla* teurastamoa, jossa teurastettavien eläinten määrä ei ylitä tämän lain 43 §:n 4 momentissa säädettyjä määriä;

22) *poroteurastamolla* teurastamoa, jossa teurastetaan poroja, ei kuitenkaan pienteurastamoa tai teurastamoa, jossa poroja teurastetaan vain satunnaisesti;

23) *teurastamolla* muuta kuin edellä 21 ja 22 kohdassa tarkoitettua teurastamoa;

24) *alkutuotannolla* alkutuotantoa siten kuin se on määritelty yleisen elintarvikeasetuksen 3 artiklan 17 kohdassa;

25) *alkutuotantopaikalla* maatilaa, puutarhaa tai muuta paikkaa, jossa harjoitetaan elintarvikkeiden alkutuotantoa;

26) *yksityistaloudella* perheen tai henkilön omaa kotitaloutta;

27) *zoonoosilla* mitä tahansa tautia tai tartuntaa, joka voi luonnollisella tavalla siirtyä suoraan tai välillisesti eläimen ja ihmisen välillä;

28) *zoonoosien aiheuttajalla* mitä tahansa virusta, bakteeria, sientä, loista tai muuta biologis-

ta taudinaiheuttajaa, joka voi aiheuttaa zoonoosin; ja

29) *hygienialla* elintarvikehygieniää siten kuin se on määritelty yleisen elintarvikehygieniasetuksen 2 artiklassa.

2 luku

Elintarvikkeita, elintarviketuotantoon käytettäviä eläimiä, elintarvikehuoneistoja ja alkutuotantopaikkoja koskevat vaatimukset

7 §

Elintarvikkeita koskevat yleiset vaatimukset

Elintarvikkeiden tulee olla kemialliselta, fyysikaaliselta ja mikrobiologiselta sekä terveydelliseltä laadultaan, koostumukseltaan ja muilta ominaisuuksiltaan sellaisia, että ne ovat ihmisravinnoksi soveltuvia, eivät aiheuta vaaraa ihmisen terveydelle eivätkä johda kuluttajaa harhaan. Elintarvikkeiden turvallisuutta koskevista yleisistä vaatimuksista säädetään myös yleisen elintarvikeasetuksen 14 artiklassa ja yleisen elintarvikehygieniasetuksen 4 artiklassa. Euroopan unioniin tuotavien ja sieltä vietävien elintarvikkeiden turvallisuutta koskevista vaatimuksista säädetään yleisen elintarvikeasetuksen 11 ja 12 artiklassa. Eläimistä saatavia elintarvikkeita koskevista vaatimuksista säädetään myös eläimistä saatavien elintarvikkeiden hygieniasetuksen 3 artiklassa.

Tarkempia säännöksiä elintarvikkeiden koostumuksesta, muiden kuin eläimistä saatavien elintarvikkeiden mikrobiologisesta laadusta ja niiden sisältämistä vieraista aineista sekä kasvien ulkoisesta laadusta annetaan kauppa- ja teollisuusministeriön asetuksella.

Tarkempia säännöksiä elintarvikelisiä aineista, aromeista, entsyymeistä, valmistuksen apuaineista, ravintoaineista ja elintarvikkeen kanssa kosketukseen joutuvista tarvikkeista sekä tällaisten aineiden käytöstä ja puhtausvaatimuksista annetaan kauppa- ja teollisuusministeriön asetuksella.

Tarkempia säännöksiä eläimistä saatavien elintarvikkeiden mikrobiologisesta laadusta ja

niiden sisältämistä vieraista aineista annetaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

8 §

Eräitä elintarvikkeita koskevat vaatimukset

Vitamiinien, kivennäisaineiden ja muiden vastaavien aineiden, joilla on ravitsevuksellinen tai fysiologinen vaikutus, lisääminen elintarvikkeisiin on sallittua vain, jos lisääminen ei aiheuta vaaraa ihmisen terveydelle.

Vitamiinien, kivennäisaineiden ja muiden vastaavien aineiden lisäämisestä elintarvikkeisiin voidaan säätää kauppa- ja teollisuusministeriön asetuksella. Jos lisäämisestä ei ole erikseen säädetty, mainittujen aineiden lisääminen elintarvikkeisiin on sallittua ainoastaan Elintarvikeviraston myöntämällä luvalla. Lupa voidaan myöntää, jos lisäämisen tarkoituksena on korvaavien elintarvikkeiden ravitsevuksellisen vastaavuuden varmistaminen tai elintarvikkeiden ravitsevuksellinen täydentäminen. Lupaa ei tarvita, jos lisätty määrä on sellainen, että se korvaa vain valmistuksessa aiheutuneen hävikin tai tasaa valmistusaineessa luontaisesti esiintyvän vaihtelun.

Edellä 3 §:n 1 momentin 8 kohdassa tarkoitettua uusielintarvikeasetuksen soveltamisalaa kuuluvien elintarvikkeiden markkinoille saattamiseen sovelletaan uusielintarvikeasetuksen mukaista menettelyä. Uusielintarvikeasetuksen 4 artiklan 3 kohdan tarkoittamana elintarvikearviointeja tekevänä toimivaltaisena elimenä toimii kauppa- ja teollisuusministeriön yhteydessä uusielintarvikelautakunta. Uusielintarvikelautakunnan tehtävänä on uusielintarvikeasetuksen 6 artiklan tarkoittamien uusielintarvikkeiden markkinoille saattamiseen liittyvien ensiarviointien tekeminen sekä muissa Euroopan unionin jäsenvaltioissa tehtyjen ensiarviointien arviointi. Uusielintarvikelautakunnan jäsenet ja varajäsenet sekä puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan määrää kauppa- ja teollisuusministeriö. Kauppa- ja teollisuusministeriön asetuksella säädetään uusielintarvikelautakunnan jäsenten kelpoisuusvaatimuksista ja toimikaudesta, lautakunnan tehtävien järjestämisestä, kansallisesta

yhteysviranomaisesta sekä muista uuselintarvikeasetuksen edellyttämistä kansallisista järjestelyistä.

Edellä 3 §:n 1 momentin 6 kohdassa tarkoitettuna GMO-asetuksen soveltamisalaan kuuluvien elintarvikkeiden markkinoille saattamiseen sovelletaan GMO-asetuksen mukaista menettelyä. Tarkempia säännöksiä GMO-asetuksen edellyttämistä kansallisista järjestelyistä annetaan valtioneuvoston asetuksella.

9 §

Elintarvikkeesta annettavia tietoja koskevat yleiset vaatimukset

Elintarvikkeen pakkauksessa, esitteessä, mainoksessa tai muulla tavalla markkinoinnin yhteydessä:

1) elintarvikkeesta on annettava totuudenmukaiset ja lain 1 §:n 1, 3 ja 4 kohta huomioon ottaen riittävät tiedot;

2) elintarvikkeesta ei saa antaa harhaanjohtavia tietoja;

3) elintarvikkeella ei saa esittää olevan ihmisen sairauksien ennalta ehkäisemiseen, hoitamiseen tai parantamiseen liittyviä ominaisuuksia eikä viitata sellaisiin tietoihin, ellei muualla lainsäädännössä toisin säädetä.

Harhaanjohtavien tietojen antamista koskevasta kiellosta säädetään myös yleisen elintarvikeasetuksen 16 artiklassa.

Tarkempia säännöksiä elintarvikkeen pakkauksessa, esitteessä, mainoksessa tai muulla tavoin markkinoinnin yhteydessä annettavista tiedoista annetaan kauppa- ja teollisuusministeriön asetuksella.

10 §

Elintarvikehuoneistoa ja alkutuotantopaikkaa koskevat yleiset vaatimukset

Elintarvikehuoneisto ja alkutuotantopaikka on suunniteltava, sijoitettava, rakennettava ja varustettava, kunnossapidettava, hoidettava sekä toiminta siellä järjestettävä siten, ettei elintarvikehuoneistossa tai alkutuotantopaikassa tuotet-

tävien, valmistettävien, säilytettävien taikka käsiteltävien elintarvikkeiden turvallisuus vaarannu ja että elintarvikkeet, elintarvikehuoneistot ja alkutuotantopaikat myös muutoin täyttävät tämän lain mukaiset vaatimukset. Elintarvikehuoneistoa ja alkutuotantopaikkaa ei saa käyttää asumiseen tai muuhun tarkoitukseen niin, että siitä saattaa aiheutua terveysvaaraa. Elintarvikehuoneistossa ja alkutuotantopaikassa on oltava sen toimintaan nähden riittävät työtilat. Elintarvikehuoneiston ja alkutuotantopaikan rakenteellisista ja toiminnallisista vaatimuksista sekä siellä käytettävän veden laadusta säädetään yleisen elintarvikehygieniasetuksen 4 artiklassa sekä eläimistä saatavien elintarvikkeiden hygieniasetuksen 5 artiklassa.

Tarkempia säännöksiä alkutuotantopaikkojen ja eläimistä saatavia elintarvikkeita ennen vähittäismyyntiä käsittelevien elintarvikehuoneistojen rakenteellisista ja toiminnallisista vaatimuksista, niissä käytettävän veden laatuvaatimuksista ja niissä elintarvikkeita käsittelevälle henkilöstölle asetettavista hygieenisistä vaatimuksista annetaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

Tarkempia säännöksiä muiden kuin 2 momentissa tarkoitettujen elintarvikehuoneistojen rakenteellisista ja toiminnallisista vaatimuksista, niissä käytettävän veden laatuvaatimuksista ja niissä elintarvikkeita käsittelevälle henkilöstölle asetettavista hygieenisistä vaatimuksista sekä elintarvikkeiden myynnistä tai luovutuksesta ulkotiloissa ja suurissa yleisötilaisuuksissa annetaan sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella.

11 §

Elintarvikkeiden käsittelyä, säilytystä ja kuljetusta koskevat vaatimukset

Elintarvikkeita on käsiteltävä, säilytettävä ja kuljetettava niin, ettei elintarvikkeiden hyvä hygieeninen laatu vaarannu. Hyväksytyssä elintarvikehuoneistossa käsiteltävän ja säilytettävän lihan tulee olla tarkastettu siten kuin 43 §:ssä säädetään, lukuun ottamatta 13 §:n 2 momentin 8 kohdassa tarkoitettua lihaa tai metsästäjien

järjestämissä yksityistilaisuuksissa käsiteltävää lihaa.

Tarkempia säännöksiä elintarvikkeiden käsittelymenetelmistä annetaan kauppa- ja teollisuusministeriön asetuksella.

Tarkempia säännöksiä eläimistä saatavien elintarvikkeiden käsittelymenetelmistä, käsittelystä, kuljettamisesta sekä käsittely-, säilytys- ja kuljetuslämpötiloista ennen vähittäismyyntiä annetaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

Tarkempia säännöksiä elintarvikkeiden käsittelystä, kuljettamisesta sekä käsittely-, säilytys-, kuljetus-, myynti- tai tarjoilutilojen lämpötiloista sekä helposti pilaantuvien elintarvikkeiden kansainvälisiä kuljetuksia ja tällaisissa kuljetuksissa käytettävää erityiskalustoa koskevan sopimuksen (SopS 48/1981; ATP-sopimus) kansallisesta täytäntöönpanosta annetaan sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella siltä osin kuin niistä ei säädetä 3 momentin nojalla.

12 §

Elintarviketuotantoon käytettävien eläinten terveydentilaa ja käsittelyä koskevat vaatimukset

Elintarviketuotantoon käytettävien eläinten on oltava terveydentilaltaan sellaisia ja niitä on hoidettava, käsiteltävä, kuljetettava sekä ne on teurastettava siten, että niistä saatavien elintarvikkeiden hyvä hygieeninen laatu voidaan turvata. Elintarviketuotantoon käytettävien eläinten terveydentilasta ja käsittelystä säädetään myös yleisen elintarvikehygieniasetuksen 4 artiklassa ja eläimistä saatavien elintarvikkeiden hygieniasetuksen 3 artiklassa.

Tarkempia säännöksiä elintarviketuotantoon käytettävien eläinten terveydentilasta, hoidosta, käsittelystä, kuljetuksesta ja teurastamisesta annetaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

13 §

Elintarvikehuoneiston hyväksyminen

Elintarvikehuoneiston on oltava asianomaisen valvontaviranomaisen hyväksymä ennen toiminnan aloittamista tai toiminnan olennaista muuttamista (*hyväksyty elintarvikehuoneisto*). Elintarvikehuoneiston hyväksymisen edellytyksenä on, että elintarvikehuoneisto on 10 §:ssä säädettyjen vaatimusten mukainen.

Elintarvikehuoneiston ei tarvitse olla hyväksytty, jos siellä harjoitettavan toiminnan tarkoituksena on ainoastaan:

1) tilapäinen elintarvikkeiden myynti;
2) elintarvikkeiden myynti tai muu luovutus, jos se on vähäistä toimijan samassa huoneistossa harjoittamaan muuhun elinkeinotoimintaan verrattuna;

3) yksityisen henkilön harjoittama elintarvikkeiden valmistus ja myynti tai muu luovutus, jos se on luonteeltaan vähäistä, ei edellytä erillisen myynti- tai tarjoilutilan järjestämistä eikä liity elinkeinon harjoittamiseen;

4) alkutuotantopaikalla itse tuotettujen alkutuotannon tuotteiden ja niistä valmistettujen elintarvikkeiden myynti, tarjoilu tai muu luovutus suoraan kuluttajalle, jos toiminta on luonteeltaan vähäistä ja kyse on muista kuin eläimistä saatavista elintarvikkeista;

5) siipikarjan tai tarhatun kanin lihan myynti tai muu luovutus alkutuotantopaikalta suoraan kuluttajalle, jos myytävän tai luovutettavan lihan määrä vastaa enintään 1 000 lintua tai kania vuodessa;

6) poron lihan myynti tai muu luovutus poronhoitoalueella olevalta alkutuotantopaikalta tai paikasta, jossa poro on teurastettu, suoraan kuluttajalle;

7) poron kuivaliinan valmistus, myynti tai muu luovutus poronhoitoalueella olevalta alkutuotantopaikalta suoraan kuluttajalle;

8) metsästettyjen luonnonvaraisten jänisten, kaniin tai lintujen lihan toimittaminen vähittäismyyntiin;

9) luonnonvaraisen riistan lihan toimittaminen suoraan metsästäjältä kuluttajan omaan käyttöön;

10) poliisin tai riistanhoitoyhdistyksen poliisin toimeksiannosta järjestämä luonnonvaraisen riistan myynti;

11) raakamaidon myynti tai luovutus alkutuotantopaikalla suoraan kuluttajalle sekä ternimaidon toimittaminen vähittäismyyntiin, josta se sellaisenaan myydään tai muuten luovutetaan suoraan kuluttajalle, jos myytävän tai luovutettavan raakamaidon määrä on alle 2 500 litraa vuodessa;

12) maitopohjaisten tuotteiden valmistus alkutuotantopaikalla omasta maidosta sekä näiden tuotteiden myynti tai muu luovutus alkutuotantopaikalla suoraan kuluttajalle, jos tuotteiden valmistukseen käytettävän raakamaidon määrä on alle 2 500 litraa vuodessa;

13) kalastustuotteiden, niistä saatavien raakavalmisteiden ja jalosteiden toimittaminen kuluttajalle tai paikalliseen vähittäismyyntiin, ei kuitenkaan tukkuliikkeeseen, suoraan kalastajalta tai kalanviljelijältä, jos näin toimitettujen tuotteiden määrä on alle 5 000 kiloa vuodessa;

14) poron, siipikarjan, kanin, tarhattujen lintujen tai luonnonvaraisen riistan lihan hankkiminen puolustusvoimien järjestämässä pelastautumisharjoituksessa annettavaa selviytymiskoulutusta varten;

15) linnun munien tai hunajan myynti tai luovutus alkutuotantopaikalla suoraan kuluttajalle;

16) kananmunien myynti tai luovutus alkutuotantopaikalta suoraan vähittäismyyntiin tiettyistä munien kaupanpitämisen vaatimuksista annetun asetuksen (ETY) N:o 1907/90 muuttamisesta annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 818/1996 tarkoittamalla poikkeusalueella;

17) kuluttajan omistaman elintarvikkeen käsittely, jos elintarvike palautetaan hänen yksityistaloudessaan käytettäväksi; tai

18) luonnonvaraisen riistan teurastaminen 43 §:n 3 momentissa tarkoitettussa virkaeläinlääkäriin hyväksymässä paikassa.

Elintarvikealan toimijan on ilmoitettava 2 momentissa tarkoitettua toiminnasta kunnan elintarvikevalvontaviranomaiselle hyvissä ajoin ennen toiminnan aloittamista.

14 §

Hakemusmenettely elintarvikehuoneiston hyväksymiseksi

Elintarvikealan toimijan on haettava elintarvikehuoneiston hyväksymistä 15 §:ssä tarkoitetulta viranomaiselta ennen toiminnan aloittamista tai toiminnan olennaista muuttamista. Hakemuksen yhteydessä valvontaviranomaiselle on esitettävä kirjallinen omavalvontasuunnitelma.

Hyväksytyn elintarvikehuoneiston toiminnan keskeyttämisestä, toiminnan lopettamisesta sekä toimijan vaihtumisesta on ilmoitettava hyväksymispäätöksen tehneelle viranomaiselle vähintään 14 vuorokautta aikaisemmin.

Hyväksymiseen liittyvistä menettelyistä säädetään myös valvonta-asetuksen 31 artiklassa, yleisen elintarvikehygieniasetuksen 6 artiklassa, eläimistä saatavien elintarvikkeiden hygieniasetuksen 4 artiklassa ja eläimistä saatavien elintarvikkeiden valvonta-asetuksen 3 artiklassa.

Tarkempia säännöksiä hyväksymishakemuksen sisällöstä ja ilmoitusten tekoavasta annetaan valtioneuvoston asetuksella.

15 §

Elintarvikehuoneiston hyväksyvä viranomainen ja hyväksymispäätös

Elintarvikevirasto hyväksyy teurastamot ja niiden yhteydessä olevat liha- ja kala-alan elintarvikehuoneistot. Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus hyväksyy alkoholilain (1143/1994) 5 ja 35 §:ssä tarkoitettua valmistus- ja varastopaikat. Läänihallitus hyväksyy poroteurastamot sekä alkoholilain 13 §:ssä ja 14 §:n 2 momentissa tarkoitettua alkoholijuomamyymälät. Kunnan elintarvikevalvontaviranomainen hyväksyy muut elintarvikehuoneistot. Elintarvikehuoneiston, jossa harjoitettavan toiminnan tarkoitus on pelkästään elintarvikkeiden kuljetus tai säilyttäminen kuljetusajoneuvossa tai kontissa taikka elintarvikkeiden maahantuonti tai maastavienti, hyväksyy elintarvikealan toi-

mijan kotikunnan elintarvikevalvontaviranomaisen.

Valvontaviranomainen tekee elintarvikehuoneiston hyväksymisestä päätöksen. Valvontaviranomainen voi asettaa hyväksymispäätöksessä tarpeellisia ehtoja terveysvaarojen ehkäisemiseksi. Valvontaviranomaisen on ratkaistava asia 60 vuorokauden kuluessa asian vireille tulosta, ellei asian laajuus, hakemuksen puutteellisuus tai muu erityinen syy edellytä asian pitempää käsittelyä.

Kunnan elintarvikevalvontaviranomaisen on ilmoitettava hyväksymistään elintarvikehuoneistoista lääninhallitukselle ja Elintarvikevirastolle. Lääninhallituksen on ilmoitettava hyväksymistään elintarvikehuoneistoista Elintarvikevirastolle sekä elintarvikehuoneistoiksi hyväksymistään alkoholimyymälöistä Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskukselle. Valvontaviranomaisen on toimitettava edellä tarkoitettujen tietojen Elintarvikeviraston määräämällä tavalla.

Tarkempia säännöksiä hyväksymispäätöksen muusta sisällöstä annetaan valtioneuvoston asetuksella.

3 luku

Elintarvikealan toimijaa koskevat vaatimukset

16 §

Elintarvikealan toimijan vastuuta koskevat yleiset vaatimukset

Elintarvikealan toimijan on noudatettava kaikessa toiminnassaan riittävää huolellisuutta, jotta elintarvike, elintarvikehuoneisto ja alkutuotantopaikka sekä elintarvikkeen säilytys-, kuljetus- ja käsittelyolosuhteet täyttävät tämän lain mukaiset vaatimukset. Elintarvikealan toimijoiden vastuusta elintarvikkeiden turvallisuudesta ja elintarvikemääräysten vastaisten elintarvikkeiden markkinoilta poistamisesta ja kuluttajille toimitettujen elintarvikkeiden palauttamisen varmistamisesta säädetään yleisen elintarvikeasetuksen 17 artiklan 1 kohdassa ja 19 artiklassa.

17 §

Jäljitettävyyttä koskevat vaatimukset

Elintarvikealan toimijalla tulee olla yleisen elintarvikeasetuksen 18 artiklan 2 ja 3 kohdassa tarkoitettujen tietojen elintarvikkeista ja elintarviketuotantoon käytettävistä eläimistä. Elintarvikealan toimijalla tulee myös olla järjestelmä, jonka avulla voidaan tämän lain tarkoituksen mukaisella riittävällä tarkkuudella yhdistää tiedot saapuneista ja lähteneistä eristä toisiinsa. Jäljitettävyyden varmistamiseksi tarvittavista pakkausmerkinnöistä ja tunnistetiedoista säädetään yleisen elintarvikeasetuksen 18 artiklan 4 kohdassa.

Tarkempia säännöksiä elintarvikkeiden jäljitettävyydestä annetaan valtioneuvoston asetuksella.

18 §

Eläimistä saataviin elintarvikkeisiin liittyvä kirjanpito, asiakirjat ja merkinnät

Elintarvikealan toimijan on pidettävä kirjaa eläimistä saatavista elintarvikkeista sekä niiden käsittelystä ja kuljetuksesta elintarvikkeiden turvallisuuden varmistamiseksi, eläinten alkuperän varmentamiseksi ja eläintautien leviämisen ehkäisemiseksi. Eläimistä saatavien elintarvikkeiden mukana on oltava EY:n elintarvikelainsäädännössä, tässä laissa taikka sen nojalla annetuissa säädöksissä edellytetyt asiakirjat. Eläimistä saatavien elintarvikkeiden ja niitä seuraavien asiakirjojen on vastattava toisiaan.

Eläimistä saatavissa elintarvikkeissa, niiden kääreissä, pakkauksissa ja niitä seuraavissa asiakirjoissa on oltava eläimistä saatavien elintarvikkeiden hygienia-asetuksen 5 ja 6 artiklan edellyttämät merkinnät.

Tarkempia säännöksiä eläimistä saataviin elintarvikkeisiin sekä niiden käsittelyyn ja kuljetukseen liittyvästä kirjanpidosta, niiden mukana olevista asiakirjoista sekä eläimistä saatavia elintarvikkeita koskevista merkinnöistä annetaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

19 §

Omaavontta ja alkutuotannon omaavontaan liittyvä kirjanpito

Elintarvikealan toimijalla on oltava riittävät ja oikeat tiedot tuottamastaan, jalostamastaan ja jakelemastaan elintarvikkeesta. Elintarvikealan toimijan on tunnettava elintarvikkeeseen ja sen käsittelyyn liittyvät terveysvaarat sekä elintarviketurvallisuuden ja muiden tämän lain 2 luvun mukaisten vaatimusten kannalta kriittiset kohdat toiminnassaan.

Alkutuotantopaikalla on pidettävä tässä pykälässä tarkoitetun omaavontannon toteuttamisesta kirjaa. Muiden elintarvikealan toimijoiden omaavontaan liittyvästä kirjanpidosta säädetään 20 §:ssä.

Tarkempia säännöksiä alkutuotantopaikkojen omaavontaan liittyvästä kirjanpidosta annetaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

20 §

Omaavontasuunnitelma

Elintarvikealan toimijan on laadittava kirjallinen suunnitelma omaavonnasta (*omaavontasuunnitelma*), noudatettava sitä ja pidettävä sen toteuttamisesta kirjaa. Omaavontasuunnitelmassa tulee kuvata 19 §:ssä tarkoitetut kriittiset kohdat ja niihin liittyvien riskien hallinta. Omaavontasuunnitelmaa ei kuitenkaan edellytetä alkutuotantopaikoilta.

Omaavontasuunnitelmaan tulee tarvittaessa liittää näytteenotto- ja tutkimussuunnitelma sekä tieto laboratorioista, joissa omaavonnassa otettavat näytteet tutkitaan.

Elintarvikealan toimijan on pidettävä omaavontasuunnitelma ajan tasalla.

Tarkempia säännöksiä eläimistä saatavia elintarvikkeita ennen vähittäismyyntiä käsittelevien elintarvikealan toimijoiden omaavontasuunnitelmasta ja siihen liittyvästä kirjanpidosta annetaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella. Lain 7 §:n 2 momentissa tarkoitetun elintar-

vikkeiden koostumuksen ja 7 §:n 3 momentissa tarkoitettujen seikkojen osalta tarkempia säännöksiä eläimistä saatavia elintarvikkeita ennen vähittäismyyntiä käsittelevien elintarvikealan toimijoiden omaavontasuunnitelmasta ja siihen liittyvästä kirjanpidosta annetaan kuitenkin kauppa- ja teollisuusministeriön asetuksella.

Tarkempia säännöksiä muiden kuin 4 momentissa tarkoitettujen elintarvikealan toimijoiden omaavontasuunnitelmasta ja siihen liittyvästä kirjanpidosta annetaan elintarvikkeiden osalta kauppa- ja teollisuusministeriön asetuksella ja niiden käsittelyolosuhteiden osalta sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella.

21 §

Omaavontasuunnitelman hyväksyminen

Elintarvikehuoneiston hyväksyvä valvontaviranomainen hyväksyy myös omaavontasuunnitelman. Omaavontasuunnitelman hyväksymistä ei kuitenkaan edellytetä sellaisilta elintarvikealan toimijoilta, joilta ei 13 §:n 2 momentin nojalla edellytetä elintarvikehuoneiston hyväksymistä, lukuun ottamatta ensisaapumistoimijoita.

Valvontaviranomainen voi määrätä omaavontasuunnitelman täydennettäväksi, korjattavaksi tai muutettavaksi, jos suunnitelma ei ole riittävä terveysvaarojen estämiseksi, vähentämiseksi tai poistamiseksi, suunnitelman saattamiseksi elintarvikemääräysten mukaiseksi taikka muutoin omaavontannon toimivuuden varmistamiseksi. Omaavontasuunnitelman hyväksyminen ei ole edellytys toiminnan aloittamiselle.

Omaavontasuunnitelman hyväksymisen yhteydessä valvontaviranomainen määrää elintarviketurvallisuuden varmistamiseksi välttämättömät omaavontaan kuuluvat tutkimukset. Tarkempia säännöksiä elintarviketurvallisuuden varmistamiseksi välttämättömistä omaavontaan kuuluvista tutkimuksista annetaan valtioneuvoston asetuksella.

22 §

Alkutuotantopaikasta ilmoittaminen

Elintarvikealan toimijan on ilmoitettava alkutuotantopaikasta ja siellä harjoitettavasta toiminnasta kunnan elintarvikevalvontaviranomaiselle. Ilmoittaminen ei kuitenkaan ole tarpeen, jos kunnan elintarvikevalvontaviranomainen saa edellä mainitut tiedot toiselta viranomaiselta. Kunnan elintarvikevalvontaviranomaisen tulee ilmoittaa toimijalle saaneensa tätä koskevat tiedot.

Tarkempia säännöksiä 1 momentissa tarkoitettua ilmoituksen tekemisestä annetaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

23 §

Ensisaapumistoiminta

Ensisaapumistoimijan on tehtävä kirjallinen ilmoitus Elintarvikevirastolle tai Elintarvikeviraston nimeämälle valvontaviranomaiselle vähintään 14 vuorokautta ennen ensisaapumistoinnin aloittamista, toiminnan olennaista muuttamista sekä ennen toiminnan lopettamista. Ilmoitukseen on sisällytettävä tieto ensisaapumistoimijan käyttämistä ensisaapumispaikoista.

Ensisaapumistoimijalla on oltava 20 §:n mukainen omavalvontasuunnitelma. Omavalvontasuunnitelma on liitettävä 1 momentissa tarkoitettuun ilmoitukseen. Omavalvontasuunnitelmaan on liitettävä vastaanotettavia elintarvikkeita koskeva näytteenotto- ja tutkimussuunnitelma. Ensisaapumistoimijan omavalvontasuunnitelman hyväksymisestä säädetään 42 §:ssä. Ensisaapumistoimijan on ilmoitettava ensisaapumispaikkaan toimitetuista elintarvikkeista Elintarvikeviraston nimeämälle valvontaviranomaiselle.

Naudan, sian ja siipikarjan liha ja jauheliha sekä kananmunat on tutkittava salmonellan varalta ennen Suomeen toimittamista ja niitä on seurattava salmonellatodistus tai muu asiakirja siten kuin eläimistä saatavien elintarvikkeiden hygieniasetuksen 8 artiklassa ja muissa asiaa

koskevilla EY-säädöksissä edellytetään. Jos omavalvontatutkimuksessa todetaan salmonella tällaisessa elintarvikkeessa, ensisaapumistoimijan on palautettava tai hävitettävä elintarvike. Ensisaapumistoimijan on ilmoitettava valvontaviranomaiselle omavalvonnassa todetusta salmonellasta ja erän palauttamisesta tai hävittämisestä. Kolmannesta maasta peräisin olevan eläimistä saatavan elintarvikkeen on oltava peräisin sellaisesta kolmannesta maasta ja laitoksesta, josta eläinlääkinnällisestä rajatarkastuksesta annetun lain nojalla saadaan tuoda Suomeen eläimistä saatavia elintarvikkeita.

Tarkempia säännöksiä 1—3 momentissa tarkoitettujen ilmoitusten sisällöstä ja antamisajankohdasta, ensisaapumistoimijoiden omavalvontasuunnitelmasta sekä salmonellatutkimuksista annetaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

24 §

Elintarvikealan toimijan tiedonantovelvollisuus

Elintarvikealan toimijan on välittömästi ilmoitettava asianomaiselle valvontaviranomaiselle merkittävistä omavalvonnassa tai muulla tavoin esille tulleista terveysvaaroista sekä toimenpiteistä, joihin kyseisten epäkohtien korjaamiseksi on ryhdytty. Tarkempia säännöksiä ilmoituksen tekemisestä annetaan valtioneuvoston asetuksella.

Elintarvikealan toimijan on, saatuaan tiedon tuottamansa, jalostamansa tai jakelemansa elintarvikkeen aiheuttamasta ruokamyrkytyksestä tai epäillessään tuottamansa, jalostamansa tai jakelemansa elintarvikkeen voivan aiheuttaa ruokamyrkytyksen, ilmoitettava siitä välittömästi kunnan elintarvikevalvontaviranomaiselle. Ruokamyrkytyksen aiheuttajaksi epäilty elintarvike tai näyte siitä on säilytettävä niin, että se voidaan tutkia laboratorioissa ruokamyrkytyksen syyn selvittämiseksi.

Elintarvikealan toimijan tiedonantovelvollisuudesta säädetään myös yleisen elintarvikeasetuksen 19 artiklassa.

25 §

Zoonoosit

Elintarvikealan toimijan on estettävä zoonoosien aiheuttajien leviäminen elintarvikkeiden välityksellä ihmisiin mahdollisimman tehokkaasti kaikissa olosuhteissa. Elintarvikealan toimijan on seurattava ja valvottava zoonoosien aiheuttajien esiintymistä tuotantoeläimissä ja elintarvikkeissa. Elintarvikealan toimijan on toimitettava tiedot seurantaan ja valvontaan liittyvistä tutkimuksista ja tutkimustuloksista toimijaa valvovalle viranomaiselle. Tutkimuksissa eristettyjen mikrobikantojen toimittamisesta kansalliseen vertailulaboratorioon säädetään 40 §:ssä.

Tarkempia säännöksiä alkutuotantoa ja eläimistä saatavia elintarvikkeita koskevasta zoonoosien seurannasta ja valvonnasta sekä tutkimustietojen toimittamisesta annetaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

Tarkempia säännöksiä muusta kuin alkutuotantoa ja eläimistä saatavia elintarvikkeita koskevasta zoonoosien seurannasta ja valvonnasta sekä tutkimustietojen toimittamisesta annetaan sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella.

26 §

Elintarvikealan toimijan avunantovelvollisuus

Elintarvikealan toimijan on kustannuksellaan annettava tämän lain mukaista valvontaa, tarkastusta ja näytteenottoa varten tarpeellinen apu.

27 §

Elintarvikehygieeninen osaaminen

Elintarvikehygieenistä osaamista koskevista yleisistä vaatimuksista säädetään yleisen elintarvikehygieniasetuksen liitteen I osan A kohdan 4 alakohdassa e ja kohdan 5 alakohdassa d sekä liitteen II luvun 12 kohdassa 1.

Elintarvikealan toimijan on kustannuksellaan huolehdittava siitä, että tämän lain nojalla hyväksyttävässä elintarvikehuoneistossa työskentelevillä, pakkaamattomia helposti pilaantuvia elintarvikkeita käsittelevillä henkilöillä on elin-

tarvikehygieenistä osaamista osoittava Elintarvikeviraston antama todistus (*osaamistodistus*). Osaamistodistus annetaan henkilölle, joka on suorittanut hyväksyttävästi elintarvikehygieenistä osaamista arvioivan testin (*osaamistesti*) tai saanut vastaavat tiedot sisältävän koulutuksen taikka suorittanut tutkinnon, johon vastaavat tiedot sisältyvät.

Tarkempia säännöksiä osaamistodistuksesta ja elintarvikehygieenisestä osaamisesta sekä siihen rinnastettavasta koulutuksesta ja tutkinnoista, joiden sisällön katsotaan vastaavan osaamistestin suorittamista, annetaan sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella.

28 §

Osaamistestit

Osaamistestejä voivat järjestää Elintarvikeviraston hyväksymät osaamistestaajat. Osaamistestaajaksi hyväksytään henkilö:

1) jolla on tämän lain 35 §:n 2 momentissa edellytetty korkeakoulututkinto;

2) joka on kelpoinen korkeakoulun tai Opetushallituksen toimialaan kuuluvan oppilaitoksen elintarvikehygieniaan liittyvän lehtorin tai opettajan virkaan tai toimeen tutkinnon ja aineenhallinnan osalta; taikka

3) joka suorittamalla osaamistestin sekä muun antamansa selvityksen mukaan on kykenevä hoitamaan testaajan tehtäviä.

Osaamistesti suoritetaan testiin osallistuvan valinnan mukaan joko suomeksi tai ruotsiksi. Osaamistesti voidaan kuitenkin suorittaa muulla kielellä, jos testiin osallistuva ei hallitse riittävästi suomen tai ruotsin kieltä. Elintarvikevirasto antaa tarkempia määräyksiä siitä, millä muilla kielillä osaamistesti voidaan suorittaa. Elintarvikevirasto antaa määräyksiä myös testin perusteista ja laatimisesta sekä testin hyväksyttävän suorittamisen arvioinnista.

Elintarvikevirasto valvoo osaamistestaajien toimintaa. Elintarvikevirasto voi peruuttaa osaamistestaajan hyväksynnän, jos osaamistestaaja rikkoo olennaisesti toimintaansa koskevia säännöksiä eikä ole korjannut toimintaansa Elintarvi-

keviraston kehotuksesta huolimatta asetetussa määrääjässä.

Osaamistestin järjestäjällä on oikeus periä testistä maksu, joka vastaa enintään testin järjestämisestä aiheutuvia todellisia kustannuksia. Osaamistestaajiin sovelletaan heidän suorittaessaan tämän pykälän mukaisia tehtäviä, mitä 36 §:n 2 momentissa säädetään ulkopuolisista asiantuntijoista.

Tarkempia säännöksiä osaamistestaajien kelpoisuudesta ja muista hyväksymisen edellytyksistä annetaan sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella.

4 luku

Viranomaiset ja niiden tehtävät

29 §

Ministeriöt

Elintarvikevalvonnan yleisen suunnittelun ja valvonnan ohjaus kuuluu maa- ja metsätalousministeriölle, kauppa- ja teollisuusministeriölle sekä sosiaali- ja terveysministeriölle siten kuin ministeriöiden toimialajaosta säädetään valtioneuvoston ohjesäännössä (262/2003).

Ministeriöiden välisestä yhteistyöstä elintarvikevalvonnan yleisen suunnittelun ja valvonnan ohjauksessa säädetään valtioneuvoston asetuksella.

30 §

Keskusviranomainen

Elintarvikevirasto suunnittelee, ohjaa, kehittää ja suorittaa valtakunnallisesti elintarvikevalvontaa siten kuin tässä laissa säädetään sekä sen lisäksi:

1) ohjaa lääninhallituksia kuntien elintarvikevalvonnan arvioinnissa;

2) huolehtii elintarvikevalvonnasta teurastamoissa ja niiden yhteydessä olevissa liha- ja kala-alan elintarvikehuoneistoissa;

3) vastaa eläimistä saatavien elintarvikkeiden kansallisen vierasainevalvonnan suunnittelusta ja toteutuksesta;

4) vastaa valtakunnallisesti muista erityistä asiantuntemusta vaativista elintarvikevalvonta-tehtävistä;

5) arvioi yleisen elintarvikehygieniasetuksen 8 artiklassa tarkoitetut hyvän tuotantotavan ohjeet;

6) toimii yleisen elintarvikeasetuksen mukaisena nopean hälytysjärjestelmän kansallisena yhteyspisteenä;

7) hyväksyy eläimistä saatavien elintarvikkeiden hygienia-asetuksen liitteen III jaksossa IV tarkoitetun metsästäjien terveys- ja hygienia-koulutuksen;

8) huolehtii valtakunnallisesta tiedottamisesta, riskiviestinnästä ja kuluttajainformaatiosta.

31 §

Alueellinen elintarvikevalvonta

Lääninhallitus suunnittelee, ohjaa ja valvoo elintarvikevalvontaa sekä valvoo elintarvikemääräysten noudattamista alueellaan tämän lain mukaisesti sekä sen lisäksi:

1) arvioi kuntien elintarvikevalvonnan järjestämistä; ja

2) arvioi kuntien valvontasuunnitelmat sekä tarkastaa niiden noudattamista.

32 §

Kunnan elintarvikevalvonta

Kunnan on huolehdittava alueellaan tämän lain mukaisesta valvonnasta (*kunnan elintarvikevalvonta*), ellei 30, 31, 34, 42 tai 43 §:stä muuta johdu. Kunnassa nämä tehtävät hoitaa kunnan määräämä lautakunta tai muu monijäseninen toimielin (*kunnan valvontaviranomainen*). Kunnan tulee pyrkiä siihen, että se hoitaa elintarvikevalvonnan yhteistoiminnassa toisen kunnan tai kuntayhtymän kanssa valvonnan tarkoituksenmukaisen järjestämisen kannalta riittävän laajalla alueella (*seudullinen valvontayksikkö*). Mitä tässä laissa säädetään kunnasta, koskee

myös kuntayhtymää ja seudullista valvontayksikköä.

Kunta voi sopia toisen kunnan tai kuntayhtymän kanssa, että kunnalle tai sen viranomaiselle tässä laissa säädetty tehtävä, jossa toimivalta voidaan siirtää viranhaltijalle, annetaan virkavastuulla toisen kunnan tai kuntayhtymän viranhaltijan hoidettavaksi. Kuntayhtymä voi tehdä edellä tarkoitetun sopimuksen, jos siihen on kuntayhtymän jäsenkuntien suostumus.

Kunnanvaltuusto voi antaa lautakunnalle tai toimielimelle oikeuden siirtää toimivaltaansa edelleen alaiselleen viranhaltijalle tai jaostolle myös tämän lain 55—60 §:ssä tarkoitettujen hallinnollisten pakkokeinojen osalta.

33 §

Kunnan elintarvikevalvonnan tehtävät

Sen lisäksi, mitä muualla tässä laissa säädetään, kunta:

1) tekee lääninhallituksille ja Elintarvikevirastolle elintarvikemääräysten mukaiset ilmoitukset ja raportit;

2) neuvoo elintarvikealan toimijoita ja kuluttajia sekä tiedottaa tämän lain soveltamisalaan kuuluvissa asioissa; sekä

3) avustaa valtion viranomaisia korvausta vastaan eläimistä saatavien elintarvikkeiden kansallisen vierasainevalvontaohjelman toteuttamisessa.

34 §

Muut valvontaviranomaiset

Muita valvontaviranomaisia ovat:

1) Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus;

2) Puolustusvoimat;

3) Tullilaitos; ja

4) rajaeläinlääkärit.

Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus sen lisäksi, mitä muualla tässä laissa säädetään:

1) suunnittelee, ohjaa ja suorittaa yli 2,8 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävien juomien valvontaa; ja

2) ohjaa lääninhallituksia alkoholimyymälöiden valvonnassa.

Puolustusvoimat huolehtii tässä laissa kunnan elintarvikevalvontaviranomaiselle säädettyistä tehtävistä puolustusvoimien valvontaan kuuluvien elintarvikehuoneistojen osalta.

Tullilaitos valvoo:

1) Euroopan unionin ulkopuolelta maahan tuotavien muiden kuin eläimistä saatavien elintarvikkeiden elintarvikemääräystenmukaisuutta;

2) Euroopan unionin jäsenmaista Suomeen toimitettavien muiden kuin eläimistä saatavien elintarvikkeiden elintarvikemääräystenmukaisuutta Suomessa tapahtuvan elintarvike-erän purkamisen ja siihen liittyvän varastoinnin yhteydessä;

3) kauttakuljetustavarana kuljetettavien muiden kuin eläimistä saatavien elintarvikkeiden asiakirjojen oikeellisuutta;

4) Suomesta Euroopan unionin ulkopuolelle vietävien muiden kuin eläimistä saatavien elintarvikkeiden asiakirjojen oikeellisuutta; ja

5) helposti pilaantuvien elintarvikkeiden kansainvälisiä kuljetuksia ja tällaisissa kuljetuksissa käytettävää erityiskalustoa tuonnin ja viennin yhteydessä ATP-sopimuksen mukaisesti.

Tarkempia säännöksiä Tullilaitokselle kuuluvista tehtävistä vientivaatimusten valvonnassa annetaan valtioneuvoston asetuksella.

Rajaeläinlääkärit huolehtivat tämän lain mukaisesta valvonnasta eläimistä saatavien elintarvikkeiden eläinlääkinnällisen rajatarkastuksen yhteydessä.

35 §

Valvontaviranomaisten pätevyys

Valvontaviranomaisilla tulee olla palveluksessaan tai sopimuksen perusteella käytettävissään tarpeellinen määrä pätevää ja valvonnan

menestyksellisen hoitamisen kannalta riittävän kokenutta henkilökuntaa.

Elintarvikevalvonnan tehtäviä hoitavalla viranhaltijalla on oltava tehtävään soveltuva korkeakoulututkinto tai tarvittaessa Euroopan yhteisön lainsäädännössä edellytetty pätevyys.

Elintarvikevalvonnan tehtäviä hoitavien viranhaltijoiden täydenniskoulutuksesta säädetään valvonta-asetuksen 6 artiklassa.

Tarkempia säännöksiä elintarvikevalvonnan tehtäviä hoitavien viranhaltijoiden kelpoisuusehdoista ja täydenniskoulutuksesta annetaan valtioneuvoston asetuksella.

36 §

Ulkopuoliset asiantuntijat

Valvontaviranomainen voi valvonnassa käyttää apunaan ulkopuolisia asiantuntijoita. Ulkopuoliset asiantuntijat voivat tehdä valvontaviranomaisen pyynnöstä viranomaisvalvontaa varten tarvittavia tarkastuksia, tutkimuksia ja selvityksiä. Näiden perusteella mahdollisesti tehtävät hallinnolliset päätökset tekee palveluja tilannut valvontaviranomainen. Ulkopuolisella asiantuntijalla on oltava tarkastusten, tutkimusten ja selvitysten tekemiseen tarvittava asiantuntemus ja pätevyys. Ulkopuolisen asiantuntijan on osoitettava pätevyytensä ja käyttämiensä tarkastus- ja tutkimusmenetelmien luotettavuus palveluja tilaavalle viranomaiselle. Ulkopuolisille asiantuntijoille asetetuista vaatimuksista säädetään myös valvonta-asetuksen 5 artiklassa.

Ulkopuoliseen asiantuntijaan sovelletaan tämän suorittaessa tämän pykälän mukaisia tehtäviä, mitä hallintolaissa (434/2003), kielilaissa (423/2003) ja viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään. Ulkopuolisen asiantuntijan palveluksessa tai johtotehtävissä olevaan sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä silloin, kun tämä osallistuu tässä laissa tarkoitettujen tehtävien hoitamiseen.

5 luku

Laboratoriot

37 §

Kansalliset vertailulaboratoriot ja hyväksytyt laboratoriot

Maa- ja metsätalousministeriö, kauppa- ja teollisuusministeriö sekä sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö nimeävät toimialoillaan kansalliset vertailulaboratoriot ja määräävät niiden tehtävät. Valvonta-asetuksessa edellytetyt kansallisia vertailulaboratorioita koskevista vaatimuksista ja näiden laboratorioden tehtävistä säädetään valvonta-asetuksen 33 artiklassa.

Hyväksytyt laboratoriot ovat viranomaisnäytteitä tutkimaan hyväksytyt laboratoriot, hyväksytyt lihantarkastuslaboratoriot ja hyväksytyt omavalvontalaboratoriot. Hyväksytyillä laboratorion voi olla myös liikkuva toimintayksikkö.

Elintarvikevirasto hyväksyy 2 momentissa tarkoitettut laboratoriot hakemuksesta.

38 §

Laboratorion hyväksymisen edellytykset

Hyväksyttävällä laboratorion on oltava kirjallinen laatujärjestelmä, laboratorion on oltava teknisesti pätevä ja sen tulee pystyä tuottamaan luotettavia tuloksia. Laboratorion henkilökunnalla on oltava tehtävän edellyttämä koulutus ja pätevyys. Hyväksytyä lihantarkastuslaboratoriota lukuun ottamatta tutkimuksista vastaavalla henkilöllä on oltava tehtävään soveltuva korkeakoulututkinto tai vastaava pätevyys.

Viranomaisnäytteitä tutkimaan hyväksytyt laboratorion tulee lisäksi täyttää valvonta-asetuksen 12 artiklan 2 kohdan mukaiset vaatimukset.

Lihantarkastuslaboratorion hyväksymisen edellytyksenä on, että Elintarvikeviraston hyväksymä toimielin on arvioinnissaan todennut laboratorion täyttävän 1 momentissa säädetty vaatimukset. Hyväksyttävällä toimielimellä on oltava tarvittava asiantuntemus ja kirjallinen ar-

viointimenettelyä koskeva laatujärjestelmä ja sen on toimittava puolueettomasti ja luottamuksellisesti. Laboratorion pätevyys on arvioitava vähintään kolmen vuoden välein.

Omavalvontalaboratorion hyväksymisen edellytyksenä on, että laboratorioden pätevyyden toteamiselle asetetut kansainväliset vaatimukset täyttävä toimielin on arvioinnissaan todennut laboratorion täyttävän 1 momentissa säädettyjen vaatimusten lisäksi laboratorioden pätevyyttä koskevien kansainvälisten standardien vaatimukset. Laboratorion pätevyys on arvioitava vähintään kolmen vuoden välein.

Jos laboratorio ei täytä tässä pykälässä säädettyjä vaatimuksia, mutta puutteet ovat sellaisia, ettei tutkimusten luotettavuus vaarannu, Elintarvikevirasto voi hyväksyä laboratorion määrääjäksi. Laboratorion on korjattava puutteet ja haettava lopullista hyväksyntää annetun määräajan kuluessa.

Tarkempia säännöksiä hyväksytyjä laboratorioita ja niitä arvioivien toimielinten pätevyyttä kuvaavista standardeista, laboratorioden laatujärjestelmälle asetettavista vaatimuksista sekä laboratorioden henkilökunnan pätevyysvaatimuksista annetaan valtioneuvoston asetuksella.

39 §

Näytteiden tutkiminen

Valvontaviranomaisen tämän lain mukaista viranomaisvalvontaa varten ottamat tai otattamat näytteet (*viranomaisnäyte*) on tutkittava viranomaisnäytteitä tutkimaan hyväksytyssä laboratoriossa tai kansallisessa vertailulaboratoriossa. Lihantarkastukseen kuuluvia näytteitä voidaan tutkia lisäksi hyväksytyssä lihantarkastuslaboratoriossa.

Elintarvikemääräyksissä tutkittaviksi edellytetyt ja omavalvontasuunnitelman hyväksymisen yhteydessä yksilöidyt omavalvontaan kuuluvat näytteet on tutkittava hyväksytyssä omavalvontalaboratoriossa, viranomaisnäytteitä tutkimaan hyväksytyssä laboratoriossa tai kansallisessa vertailulaboratoriossa.

Tarkempia säännöksiä lihantarkastusnäytteistä ja niiden tutkimisesta annetaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

40 §

Hyväksytyjen laboratorioden ilmoitusvelvollisuus

Hyväksytyn laboratorion on ilmoitettava Elintarvikevirastolle toiminnan olennaisesta muuttamisesta, toiminnan keskeyttämisestä ja toiminnan lopettamisesta. Hyväksytyn laboratorion on Elintarvikeviraston pyynnöstä toimitettava sille yhteenveto tekemistään tämän lain 39 §:ssä tarkoitetuista tutkimuksista ja niiden tuloksista. Yhteenvedot eivät saa sisältää henkilö- tai yritystietoja eivätkä valvontakohteen tunnistetietoja.

Hyväksytyn laboratorion on viivytyksettä ilmoitettava toimeksiantajalleen terveysvaaraan viittaavista tutkimustuloksista. Hyväksytyn laboratorion on myös viivytyksettä ilmoitettava toimeksiantajaa valvovalle viranomaiselle 46 §:ssä tarkoitettussa valtakunnallisessa erityis-tilanteisiin varautumista koskevassa suunnitelmassa määritellystä tutkimustuloksesta. Hyväksytyn laboratorion on lisäksi itse säilytettävä näyte ja mikrobikanta tässä momentissa tarkoitettua tutkimuksesta ja lähetettävä ne kansalliseen vertailulaboratorioon.

Tarkempia säännöksiä 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen ilmoitusten ja yhteenvetojen sisällöstä ja toimittamisesta, näytteiden ja mikrobikantojen säilyttämisestä ja lähettämisestä sekä 2 momentissa tarkoitettua terveysvaarasta annetaan valtioneuvoston asetuksella.

Hyväksytyn laboratorion on ilmoitettava 25 §:n 1 momentissa tarkoitetuista zoonoosien seurantaan ja valvontaan liittyvistä tutkimuksista ja niiden tuloksista Elintarvikevirastolle sekä toimitettava näytteet ja tutkimuksissa eristetyt mikrobikannat kansalliseen vertailulaboratorioon. Tarkempia säännöksiä ilmoituksen sisällöstä ja toimittamisesta sekä näytteiden ja mikrobikantojen säilyttämisestä ja lähettämisestä annetaan alkutuotannon ja eläimistä saatavien elintarvikkeiden osalta maa- ja metsätalousministeriön asetuksella ja muiden elintarvikkeiden

osalta sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella.

6 luku

Elintarvikevalvonta

41 §

Valvonnan yleiset vaatimukset

Elintarvikevalvonnan järjestämisestä säädetään tämän lain lisäksi elintarvikkeiden valvontaa, turvallisuutta ja terveydellistä laatua sekä elintarvikehuoneistojen ja alkutuotantopaikkojen hygieniää koskevassa Euroopan yhteisön lainsäädännössä.

Tässä luvussa tarkoitettu valtakunnallinen valvontaohjelma ja valvontasuunnitelmat on laadittava siten, että tämän lain ja sen soveltamisalaan kuuluvan Euroopan yhteisön elintarvikkeita koskevan lainsäädännön edellyttämät valvontaan liittyvät toimenpiteet sisältyvät niihin.

Kunnan elintarvikevalvontaviranomaisen tulee laatia toimintaansa sopiva laatujärjestelmä sekä ylläpitää ja soveltaa sitä. Laatujärjestelmää koskevista vaatimuksista säädetään valvontasetuksen 8 artiklassa.

42 §

Ensisääpumisvalvonnan järjestäminen

Ensisääpumisvalvonta järjestetään ensisijaisesti siten, että Elintarvikevirasto tekee kunnan kanssa kuntalain (365/1995) 2 §:n 2 momentissa tarkoitetun sopimuksen, jolla kunta sitoutuu huolehtimaan ensisääpumisvalvonnasta kunnan alueella. Elintarvikevirasto ja kunta voivat sopia, että kunta huolehtii tehtävästä yhden tai useamman kunnan puolesta. Kunnan elintarvikevalvontaviranomaisen nimeämä viranhaltija päättää ensisääpumistoimijan omavalvontasuunnitelman hyväksymisestä sekä tämän lain 55—60 §:n mukaisista ensisääpumistoimintaa koskevista hallinnollisista pakkokeinoista. Muista tämän lain mukaisista ensisääpumistoimintaan

kohdistuvista hallinnollisista pakkokeinoista päättää Elintarvikevirasto.

Jos kunta ei kuulu 1 momentissa tarkoitetun sopimuksen piiriin, Elintarvikevirasto voi sopia valvonnasta muun viranomaisen kanssa, hankkia palvelut tehtävien hoitamiseen sopivalta ulkopuoliselta asiantuntijalta tai huolehtia valvonnasta itse. Jos valvonnasta on sovittu muun viranomaisen kanssa, ensisääpumistoimijan omavalvontasuunnitelman hyväksyy ja hallinnollisista pakkokeinoista päättää tämän viranomaisen nimeämä viranhaltija. Jos valvonnasta on sovittu ulkopuolisen asiantuntijan kanssa, ensisääpumistoimijan omavalvontasuunnitelman hyväksyy ja hallinnollisista pakkokeinoista päättää Elintarvikevirasto.

Elintarvikevirasto huolehtii ensisääpumisvalvonnasta valvomissaan teurastamoissa sekä niiden yhteydessä olevissa elintarvikehuoneistoissa.

Tarkempia säännöksiä ensisääpumisvalvonnan järjestämisestä annetaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

43 §

Lihantarkastus ja siihen liittyvä valvonta

Lihantarkastuksesta ja siihen liittyvästä valvonnasta säädetään eläimistä saatavien elintarvikkeiden valvonta-asetuksen 5 artiklassa.

Kunnan valvontaviranomainen tarkastaa lihan pienteurastamossa ja riistan käsittelylaitoksessa sekä valvoo niitä. Lääninhallituksen palveluksessa oleva eläinlääkäri tarkastaa lihan poroteurastamossa ja valvoo poroteurastamoja. Elintarvikevirasto tarkastaa lihan muussa teurastamossa sekä valvoo teurastamoja ja sen yhteydessä olevaa liha-alan elintarvikehuoneistoa. Lihantarkastuksessa ja siihen liittyvässä valvonnassa voidaan käyttää apuna tätä tarkoitusta varten koulutettuja kunnan tai valtion palveluksessa olevia tarkastusapulaisia. Siipikarjateurastamossa ja siipikarjan pienteurastamossa lihantarkastuksessa ja siihen liittyvässä valvonnassa voidaan apuna käyttää myös elintarvikealan toimijan palveluksessa olevaa henkilökuntaa.

Kotimaan kulutukseen tarkoitettu luonnonvarainen riista voidaan kunnan virkaeläinlääkärin luvalla teurastaa ja kunnan virkaeläinlääkäri voi tarkastaa lihan muuallakin kuin riistan käsittelylaitoksessa, teurastamossa tai pienteurastamossa, jos teurastus voidaan suorittaa hygieenisesti.

Nauta- ja kavioeläinten sekä sikojen, lampaiden ja vuohien pienteurastamossa voidaan teurastaa korkeintaan 20 eläinyksikköä viikossa ja 1 000 eläinyksikköä vuodessa, jolloin nauta- ja kavioeläimet vastaavat 1,0 yksikköä ja siat vastaavat 0,2 yksikköä sekä lampaat ja vuohet vastaavat 0,1 yksikköä. Siipikarjan pienteurastamossa saadaan teurastaa korkeintaan 150 000 siipikarjaan kuuluvaa lintua vuodessa. Tarhatun riistan ja kanin pienteurastamossa teurastettavien eläinten enimmäismääriin sovelletaan muiden eläinten pienteurastamoissa teurastettavien samanpainoisten tai lähinnä samaa lajia olevien eläinten teurastukselle asetettuja enimmäismääriä.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädetään tarkemmin lihantarkastuksesta ja siihen liittyvästä valvonnasta.

44 §

Laboratorioiden valvonta

Elintarvikevirasto valvoo, että 39 §:ssä tarkoitettuja tutkimuksia tekevät laboratoriot noudattavat elintarvikemääräyksiä. Jos laboratorio ei noudata määräyksiä, Elintarvikevirasto voi antaa tarpeellisia määräyksiä toiminnan korjaamiseksi määräajassa.

45 §

Ruokamyrkytysten selvittäminen

Kunnan elintarvikevalvontaviranomaisen on saatuaan 24 §:n 2 momentissa tarkoitetun ilmoituksen ruokamyrkytyksestä tai ruokamyrkytysepäilystä tai epäillessään ruokamyrkytystä muusta syystä, viipymättä tehtävä tapausta koskeva selvitys asianmukaisine epidemiologisine ja mikrobiologisine tutkimuksineen yhteistyössä tartuntatautilaissa säädettyjen viranomaisten

kanssa sekä toimitettava tarpeelliset ilmoitukset Kansanterveyslaitokselle ja Elintarvikevirastolle. Ilmoitukset eivät saa sisältää henkilötietoja.

Tarkempia säännöksiä ruokamyrkytysten selvittämisestä ja ilmoittamisesta annetaan sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella.

46 §

Varautuminen erityistilanteisiin

Elintarvikeviraston on laadittava valtakunnallinen valvonta-asetuksen 13 artiklan mukainen erityistilanteisiin varautumista koskeva suunnitelma. Kunnan valvontaviranomaisen on laadittava kuntaa koskeva vastaava suunnitelma.

Tarkempia säännöksiä erityistilanteisiin varautumista koskevien suunnitelmien sisällöstä ja laatimisesta annetaan valtioneuvoston asetuksella.

47 §

Valtakunnallinen valvontaohjelma

Elintarvikeviraston tulee laatia tämän lain mukaisen valvonnan toimeenpanon ohjaamiseksi ja yhteensovittamiseksi valtakunnallinen elintarvikevalvontaohjelma (*valvontaohjelma*). Valvontaohjelman tulee sisältää vähintään seuraavat tiedot:

- 1) tarkastusten sisällön määrittely;
- 2) perusteet, joiden mukaan erityyppisten valvontakohteiden riskit arvioidaan ja kohteiden tarkastustiheys määrätään;
- 3) näytteenoton tarpeen arviointi;
- 4) 48 §:ssä tarkoitettujen valvontasuunnitelmien toteutumisen arviointia koskevat menetelmät; sekä
- 5) valvontaohjelman toteutumisen arvioinnissa käytettävät menetelmät.

Valvontaohjelma tulee tarkistaa tarvittaessa, vähintään kuitenkin kolmen vuoden välein. Valvontaohjelma on osa ympäristöterveydenhuollon valtakunnallista valvontaohjelmaa ja valvonta-asetuksen mukaista alkutuotannosta alkavaa ja koko tuotantoketjun kattavaa kansallista valvontasuunnitelmaa.

Tarkempia säännöksiä valtakunnallisen valvontaohjelman sisällöstä ja laatimisesta annetaan valtioneuvoston asetuksella.

48 §

Valvontasuunnitelmat

Kunnan tulee laatia säännöllistä valvontaa koskeva kunnan elintarvikevalvontasuunnitelma (*kunnan valvontasuunnitelma*) siten, että valvonta on yleisten valvontaa koskevien vaatimusten mukaista, ehkäisee terveysvaaroja ja suojaa kuluttajia taloudellisilta tappioilta. Valvontasuunnitelman tulee sisältää vähintään seuraavat tiedot:

- 1) tarkastusten sisällön määrittely;
- 2) valvontakohteiden tarkastustiheys;
- 3) kunnan toimesta tapahtuva näytteenotto ja näytteen tutkiminen;
- 4) valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi; sekä
- 5) hyväksytyt laboratoriot, joihin valvonta tukeutuu.

Kunnan valvontasuunnitelmassa on otettava huomioon valtakunnallinen valvontaohjelma. Valvontasuunnitelma on tarkistettava tarvittaessa, vähintään kuitenkin kolmen vuoden välein.

Elintarvikeviraston, Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen, Tullilaitoksen, lääninhallitusten, Puolustusvoimien sekä rajaeläinlääkäriä on laadittava vastuullaan olevaa elintarvikevalvontaa koskevat valvontasuunnitelmat, joihin sovelletaan, mitä edellä 1 ja 2 momentissa on säädetty kunnan valvontasuunnitelmasta.

Tarkempia säännöksiä valvontasuunnitelmien sisällöstä, valvontasuunnitelmiin sisältyvistä tarkastuksista, valvontakohteiden tarkastustiheydestä, näytteenotosta ja valvontasuunnitelmien toteutumisen arvioinnista annetaan valtioneuvoston asetuksella.

49 §

Tarkastusoikeus

Valvontaviranomaisella ja 36 §:ssä tarkoitetulla ulkopuolisella asiantuntijalla on oikeus tehdä valvonnan edellyttämiä tarkastuksia, tutustua asiakirjoihin sekä päästä paikkoihin, joissa harjoitetaan tässä laissa tarkoitettua toimintaa tai joissa säilytetään tämän lain noudattamisen valvonnan kannalta merkityksellisiä tietoja. Valvontaviranomaisella ja ulkopuolisella asiantuntijalla on oikeus tarkastaa toiminnassa käytetyt laitteet, välineet ja tilat.

Kotirauhan piiriin kuuluvissa tiloissa tarkastus voidaan tehdä vain, jos on perusteltua syytä epäillä elintarvikemääräyksiä rikotun tai rikottavan laissa rangaistavaksi säädetyllä tavalla. Tarkastuksen on oltava välttämätön rikoksen selvittämiseksi tai vakavan terveysvaaran estämiseksi. Tarkastuksen saa suorittaa vain valvontaviranomainen.

Jos valvontaviranomainen toteaa valvonnan tai tarkastuksen yhteydessä eläimistä saatavassa elintarvikkeessa määräysten vastaisia määriä vieraita aineita, läänineläinlääkärillä ja Elintarvikeviraston tai lääninhallituksen määräämällä muulla eläinlääkärillä on oikeus tarkastaa alkutuotantopaikka, josta elintarvike on peräisin, ja ottaa korvauksetta kaikki tutkimuksia varten tarvittavat näytteet. Läänineläinlääkärillä ja Elintarvikeviraston tai lääninhallituksen määräämällä muulla eläinlääkärillä on tällöin tämän lain mukainen tiedonsaanti-, näytteenotto- ja tarkastusoikeus. Vain läänineläinlääkärillä on oikeus tehdä tarkastus kotirauhan piiriin kuuluvissa tiloissa.

Mitä tässä laissa säädetään valvontaviranomaisten oikeudesta päästä paikkoihin, joissa harjoitetaan tässä laissa tarkoitettua toimintaa, ja saada tietoja, koskee myös Euroopan yhteisön lainsäädännössä tai muussa Suomea sitovassa kansainvälisessä sopimuksessa tarkoitettuja tarkastajia silloin, kun kyseinen Suomea sitova kansainvälinen velvoite tätä edellyttää.

50 §

Näytteenotto

Valvontaviranomaisella ja 36 §:ssä tarkoitulla ulkopuolisella asiantuntijalla on oikeus ottaa korvauksetta valvontaa varten tarvittava määrä näytteitä.

Näytteenottajalla on oltava riittävä asiantuntemus näytteiden ottamiseen, käsittelyyn ja säilytykseen. Näytteen tulee olla kooltaan ja kokoonpanoltaan edustava. Näyte on suojattava saastumiselta ja muilta merkittäviltä muutoksilta, jotka voivat vaikuttaa vääristävästi tutkimustulokseen. Näyte on näytteenottoaikalla merkittävä niin, että se voidaan helposti ja kiistatta tunnistaa. Elintarvikealan toimijalle on annettava todistus näytteenotosta.

Näytteen ottamiseen liittyvistä yleisistä vaatimuksista säädetään lisäksi valvonta-asetuksen 11 artiklassa ja 12 artiklan 1 kohdassa.

Tämän pykälän 2 momenttia sovelletaan myös näytteenottoon omavalvonnassa.

Tarkempia säännöksiä näytteenotosta annetaan valtioneuvoston asetuksella.

51 §

Tiedonsaantioikeus

Valvontaviranomaisella on oikeus saada salassapitosäännösten estämättä valvonnan suorittamiseksi välttämättömät tiedot valtion ja kunnan viranomaisilta sekä elintarvikealan toimijoilta ja muilta, joita tämän lain velvoitteet koskevat.

Tiedonsaantioikeus koskee myös sellaisia elintarvikemääräyksissä säädettyjen tehtävien toimeenpanemiseksi välttämättömiä tietoja, jotka yksityistä liike- tai ammattitoimintaa tai yksityisen taloudellista asemaa taikka terveydentilaa koskevat muutoin olisivat salassa pidettäviä.

52 §

Valvontaviranomaisen ilmoitus- ja tiedonantovelvollisuus

Valvontaviranomaisen on ilmoitettava lääninhallitukselle ja Elintarvikevirastolle todetuista terveysvaaroista sekä tarvittaessa sellaisista valvonnassa esille tulleista muista seikoista, joilla voi olla vaikutusta elintarvikkeiden turvallisuuteen. Valvontaviranomaisen on ilmoitettava Kasvintuotannon tarkastuskeskukselle sellaisista valvonnassa esille tulleista seikoista, joilla voi olla vaikutusta elintarvikkeiden turvallisuuteen rehujen välityksellä. Valvontaviranomaisen on lisäksi ilmoitettava tartuntatautilaissa tarkoitettuille viranomaisille sellaisista valvonnassa esille tulleista seikoista, joilla voi olla merkitystä väestön suojaamisessa tartuntataudeilta.

Valvontaviranomainen on velvollinen ilmoittamaan Elintarvikevirastolle ja lääninhallitukselle näiden 83 §:n nojalla ylläpitämiin rekistereihin tarvitsemat tiedot. Lisäksi valvontaviranomainen on velvollinen pyydettäessä ilmoittamaan Elintarvikevirastolle ja lääninhallitukselle tarkastuksia, valvontatoimenpiteitä, valvontahenkilöstöä, maksuja ja valvontaa koskevia muita tietoja tämän lain mukaisen valvonnan seuranta varten.

Valvontaviranomaisen on toimitettava 1 ja 2 momentissa tarkoitetut tiedot Elintarvikeviraston määräämällä tavalla.

Tarkempia säännöksiä valvontaviranomaisten ilmoitusvelvollisuudesta annetaan valtioneuvoston asetuksella.

53 §

Valvontaviranomaisen ohjausvelvollisuus

Valvontaviranomaisen on tarvittaessa annettava elintarvikealan toimijalle tarpeellisia ohjeita ja kehotuksia elintarvikemääräysten noudattamiseksi.

54 §

Eläinlääkärin tiedonantovelvollisuus

Jos eläinlääkäri alkutuotantopaikalla suorittamansa eläinlääkärikäynnin yhteydessä havaitsee, että alkutuotantopaikan eläinten terveydentila on sellainen, että se oleellisesti heikentää kyseisten eläimistä saatavien elintarvikkeiden elintarvikehygieenistä laatua, on eläinlääkärin ilmoitettava tästä eläinten omistajalle tai haltijalle sekä kunnan elintarvikevalvontaviranomaiselle.

7 luku

Hallinnolliset pakkokeinot

55 §

Elintarvikemääräysten vastaisuuden poistaminen

Valvontaviranomainen voi määrätä epäkohdan poistettavaksi, jos elintarvike tai siitä annetut tiedot, elintarvikkeen tuotanto-, jalostus- tai jakeluvaihe, elintarvikehuoneisto, alkutuotantopaikka tai niissä harjoitettava toiminta voivat aiheuttaa terveysvaaraa, vaarantaa elintarvikkeesta annettujen tietojen oikeellisuuden tai riittävyyden, johtaa kuluttajaa harhaan tai ovat muutoin elintarvikemääräysten vastaisia. Määräysten vastaisuus on määrättävä poistettavaksi välittömästi tai valvontaviranomaisen asettamassa määräajassa.

56 §

Kielto

Valvontaviranomainen voi kieltää elintarvikkeen alkutuotannon, valmistuksen, maahantuonnin, maastaviennin, kaupanpidon, tarjoilun tai muun luovutuksen taikka käytön elintarvikkeen valmistuksessa, jos elintarvike tai siitä annetut tiedot, elintarvikkeen tuotanto-, jalostus- tai jakeluvaihe taikka elintarvikehuoneisto, alkutuotantopaikka tai niissä harjoitettava toiminta ovat sellaiset, että ne aiheuttavat tai niiden voidaan

perustellusta syystä epäillä aiheuttavan vakavaa terveysvaaraa eikä terveysvaaraa voida muilla tavoin estää.

Kielto voidaan määrätä väliaikaiseksi asian selvittämisen tai epäkohdan korjaamisen ajaksi. Väliaikainen kielto on voimassa, kunnes valvontaviranomainen antaa asiassa lopullisen ratkaisunsa. Valvontaviranomaisen tulee omalta osaltaan huolehtia siitä, että asiassa tarvittavat selvitykset tehdään viivytyksettä.

57 §

Elintarvikkeen markkinoilta poistaminen ja yleinen tiedottaminen

Valvontaviranomainen voi määrätä elintarvikealan toimijan poistamaan elintarvikkeen markkinoilta, jos elintarvikealan toimija ei noudata yleisen elintarvikeasetuksen 19 artiklassa säädettyä velvollisuutta poistaa elintarvikkeiden turvallisuutta koskevien vaatimusten vastainen elintarvike markkinoilta. Valvontaviranomainen voi määrätä elintarvikkeen poistettavaksi markkinoilta myös silloin, kun elintarvikkeesta annettavat tiedot ovat oleellisesti elintarvikemääräysten vastaisia.

Valvontaviranomainen voi elintarvikealan toimijan kustannuksella yleisesti tiedottaa elintarvikkeiden turvallisuutta koskevien vaatimusten vastaisista elintarvikkeista, jos elintarvikealan toimija ei noudata yleisen elintarvikeasetuksen 19 artiklassa säädettyä velvoitetta ilmoittaa asiasta kuluttajille.

58 §

Haltuunotto

Valvontaviranomainen voi ottaa elintarvikkeen haltuunsa, jos elintarvike aiheuttaa tai on syytä epäillä elintarvikkeen aiheuttavan välitöntä terveysvaaraa eikä muita tämän lain mukaisia toimenpiteitä ole pidettävä riittävinä. Haltuunottoaminen on suoritettava todistajan läsnä ollessa. Sille, jolta elintarvike on otettu haltuun, on annettava todistus, josta ilmenee haltuunotetun omaisuuden määrä ja haltuunoton syy.

Haltuunotettu omaisuus voidaan tarvittaessa säilyttää elintarvikehuoneistossa tai alkutuotantopaikassa sopivalla tavalla merkittynä taikka sinetöidyssä tai muutoin merkityssä varastotilassa. Omaisuus on sen aiheuttaman terveysvaaran arvioimiseksi mahdollisesti tarvittavan tutkimuksen ajan pyrittävä säilyttämään siten, ettei sen laatu heikkene.

59 §

Elintarvikkeen käyttöä ja hävittämistä koskeva päätös

Valvontaviranomainen päättää, mihin tarkoituksiin elintarvikemääräysten vastaista elintarviketta voidaan käyttää tai mihin tarkoituksiin se voidaan luovuttaa, jos elintarviketta ei voi muuttaa määräysten mukaiseksi. Jos elintarvikkeen käyttö ei ole mahdollista, tai jos terveydelliset syyt tai elintarvikemääräykset edellyttävät, elintarvike on määrättävä hävitettäväksi.

Valvontaviranomaisen on asetettava kohtuullinen määräaika, jonka kuluessa elintarvikealan toimijan on noudatettava 1 momentin mukaista päätöstä. Valvontaviranomaisen on tehtävä 1 momentissa tarkoitettu päätös viivytyksettä. Päätöstä tehtäessä on pyrittävä siihen, että omistajan taloudellinen menetys jää mahdollisimman pieneksi.

60 §

Euroopan unionin toisesta jäsenvaltiosta toimitettujen eläimistä saatavien elintarvikkeiden hylkääminen ensisaapumispaikassa

Valvontaviranomaisen on hylättävä Euroopan unionin toisesta jäsenvaltiosta toimitettu eläimistä saatava elintarvike ensisaapumispaikassa, jos:

1) viranomaistutkimuksessa todetaan salmonellaa elintarvikkeessa, joka on 23 §:n 3 momentin mukaan tutkittava salmonellan varalta ennen Suomeen toimittamista;

2) hyväksytyssä omavalvontalaboratoriossa tehdyssä omavalvontatutkimuksessa todetaan salmonellaa elintarvikkeessa, joka on 23 §:n

3 momentin mukaan tutkittava salmonellan varalta ennen Suomeen toimittamista, eikä ensisaapumistoimija palauta elintarviketta oma-aloitteisesti lähtömaahan;

3) viranomaistutkimuksessa tai hyväksytyssä omavalvontalaboratoriossa tehdyssä omavalvontatutkimuksessa todetaan elintarvikkeessa mikrobeja tai kemiallisia jäämiä terveydelle vaarallisissa määrin tai elintarvike on muutoin mikrobiologisten, kemiallisten tai fysikaalisten ominaisuuksiensa vuoksi elintarvikkeeksi kelpaamaton, eikä elintarviketta voida 55 §:n mukaisesti määrätä käsiteltäväksi siten, että elintarvikkeen käyttö on mahdollinen;

4) elintarvikkeen lämpötila on kuljetuksen tai välivarastoinnin aikana muuttunut niin, ettei se täytä elintarvikemääräysten vaatimuksia, eikä elintarviketta voida 55 §:n mukaisesti määrätä käsiteltäväksi siten, että elintarvikkeen käyttö on mahdollinen eikä ensisaapumistoimija palauta elintarviketta oma-aloitteisesti lähtömaahan; tai

5) elintarvike ei täytä 18 §:ssä tarkoitettuja merkitsemistä, alkuperää, asiakirjoja tai todistuksia koskevia vaatimuksia eikä ensisaapumistoimija palauta elintarviketta oma-aloitteisesti lähtömaahan.

Ensisaapumistoimijalle on annettava mahdollisuus valvontaviranomaisen määräämässä kohtuullisessa ajassa korjata kohdassa 5 tarkoitettuja asiakirjoja koskevat puutteet.

Hylätyt elintarvikkeet on hylkäyspäätöksen mukaisesti palautettava lähtömaahan, käytettävä valvontaviranomaisen hyväksymään muuhun tarkoitukseen kuin elintarvikkeeksi tai hävitettävä. Jollei terveydellisestä syystä tai muusta lainsäädännöstä muuta johdu, ensisaapumistoimija voi valita, mihin edellä mainituista toimenpiteistä ryhtyy.

Valvontaviranomaisen on ilmoitettava hylkäämistään elintarvikkeista välittömästi Elintarvikevirastolle. Hylättyä elintarviketta ei saa palauttaa ennen kuin Elintarvikevirasto on varmistanut lähtömaan viranomaisilta, että elintarvikkeen saa palauttaa kyseiseen maahan.

Tarkempia säännöksiä elintarvikkeen hylkäämiseen liittyvistä ilmoituksista annetaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

61 §

Elintarvikehuoneiston hyväksymisen peruuttaminen

Valvontaviranomainen voi peruuttaa tekemänsä elintarvikehuoneiston hyväksymistä koskevan päätöksen kokonaan tai osittain, jos terveysvaaraa ei voida muulla tavoin estää. Hyväksyminen voidaan lisäksi peruuttaa, jos elintarvikehuoneisto tai siellä harjoitettava toiminta ovat olennaisesti elintarvikemääräysten vastaisia eikä elintarvikealan toimija ole noudattanut valvontaviranomaisen 55 tai 56 §:n nojalla antamaa määräystä tai kieltoa. Hyväksyminen voidaan peruuttaa myös määräajaksi.

62 §

Laboratorion hyväksymisen peruuttaminen

Elintarvikevirasto voi peruuttaa laboratorion hyväksymisen, jos laboratorio tai siellä harjoitettava toiminta olennaisesti rikkoo 38 tai 40 §:ssä asetettuja vaatimuksia eikä laboratorio Elintarvikeviraston määräyksestä huolimatta korjaa puutteita ja puute on vakava. Myös määräaikainen hyväksyminen voidaan peruuttaa.

Elintarvikevirasto voi peruuttaa hyväksymisen myös asian käsittelyn vaatimaksi ajaksi, jos puute hyväksytyyn laboratorion toiminnassa on sellainen, että se voi vaarantaa tutkimustulosten luotettavuuden.

63 §

Kiireelliset toimet

Kiireellisissä tapauksissa elintarvikevalvontatehtäviä suorittava kunnan viranhaltija, jolle ei ole siirretty toimivaltaa hallinnollisten pakkokeinojen käyttöön tämän lain 32 §:n 3 momentin mukaisesti, on oikeutettu ryhtymään 55, 56 ja 58 §:ssä tarkoitettuihin hallinnollisiin pakkokeinoihin. Viranhaltijan tämän pykälän nojalla tekemä päätös on viipymättä saatettava kunnan elintarvikevalvontaviranomaisen käsiteltäväksi.

64 §

Elintarvikeviraston päätös hallinnollisten pakkokeinojen käytöstä

Elintarvikevirasto päättää yhtä kuntaa laajempaa aluetta koskevien 55—59 §:ssä tarkoitettujen hallinnollisten pakkokeinojen käyttämisestä.

Elintarvikevirasto voi päättää hallinnollisten pakkokeinojen käyttämisestä yhdenkin kunnan alueella, jos se perustellusta syystä arvioi kunnan elintarvikevalvontaviranomaisen toimet riittämättömiksi terveysvaaran estämiseksi.

Elintarvikeviraston on viipymättä ilmoitettava 1 ja 2 momentin nojalla tekemistään päätöksistä asianomaisille kunnille.

65 §

Markkinoinnin kieltäminen

Elintarvikevirasto voi kieltää elintarvikealan toimijaa jatkamasta elintarvikemääräysten vastaista markkinointia taikka uudistamasta sellaista tai siihen rinnastettavaa markkinointia. Kielto voidaan antaa myös väliaikaisena, jolloin kielto on voimassa, kunnes Elintarvikevirasto on antanut asiassa lopullisen ratkaisunsa.

Jos elintarvikkeen markkinoinnissa annetaan tietoja, joista voi aiheutua vakavaa terveysvaaraa tai jos elintarvikkeen markkinointi on oleellisesti totuudenvastaista tai harhaanjohtavaa, Elintarvikevirasto voi 1 momentissa mainittujen toimenpiteiden lisäksi ryhtyä 56—58 §:ssä säädettyihin toimenpiteisiin, kunnes markkinointi on saatettu määräysten mukaiseksi.

66 §

Markkinoinnin oikaisu

Määrätessään 65 §:ssä tarkoitetun kiellon Elintarvikevirasto voi velvoittaa kiellon saaneen elintarvikealan toimijan määräajassa toimittamaan markkinoinnin oikaisun, jos sitä markkinoinnista aiheutuvien ilmeisten haittojen vuoksi on pidettävä välttämättömänä. Päätöksessään Elintarvikevirasto voi määrätä, että markkinoinnin oikaisu on toteutettava vastaa-

vassa laajuudessa kuin missä oikaisun kohteena oleva markkinointi on toteutettu.

67 §

Kuluttajansuojalain ja sopimattomasta menettelystä elinkeinotoiminnassa annetun lain soveltaminen

Sen lisäksi, mitä 65 ja 66 §:ssä säädetään, sovelletaan, mitä kuluttajansuojalaissa (38/1978) ja sopimattomasta menettelystä elinkeinotoiminnassa annetussa laissa (1061/1978) säädetään markkinoinnista.

68 §

Uhkasakko sekä teettämis- ja keskeyttämishukka

Valvontaviranomainen voi tehostaa tämän lain nojalla annettua määräystä tai kieltoa uhkasakolla tai teettämis- tai keskeyttämishallalla. Uhkasakkoa sekä teettämis- ja keskeyttämishukkaa koskevissa asioissa noudatetaan muutoin, mitä uhkasakkolaissa (1113/1990) säädetään.

69 §

Vastuu kustannuksista

Elintarvikealan toimija vastaa kustannuksista, joita sille aiheutuu, kun se noudattaa viranomaisten tämän luvun säännösten nojalla tekemiä päätöksiä.

8 luku

Maksut

70 §

Valtion viranomaisten suoritteista perittävät maksut

Valtion viranomaisen tämän lain nojalla suorittamista toimenpiteistä on perittävä maksu, jollei valtion maksuperustelaisissa (150/1992) muuta säädetä. Maksun suuruutta määrittäessä

noudatetaan, mitä valtion maksuperustelaisissa säädetään.

Tarkemmat säännökset valvonta-asetuksen 27 ja 28 artiklassa edellytetyistä kansallisista järjestelyistä ja maksujen suuruuden määrittämisestä annetaan valtioneuvoston asetuksella.

71 §

Kunnan viranomaisten suoritteista perittävät maksut

Kunnan on perittävä elintarvikealan toimijalta hyväksymänsä taksan mukainen maksu:

1) elintarvikehuoneistojen ja niiden omavaltontasuunnitelmien hyväksymisestä;

2) kunnalliseen valvontasuunnitelmaan sisältyvästä tarkastuksesta, näytteenotosta ja näytteen tutkimisesta;

3) Euroopan unionin ulkopuolelle eläimistä saatavia elintarvikkeita vievien elintarvikehuoneistojen valvonnasta siltä osin kuin vienti ostajamaan vaatimuksesta edellyttää tavallista kattavampaa valvontaa; sekä

4) elintarvikemääräysten noudattamatta jättämiseen perustuvien 7 luvussa tarkoitettujen toimenpiteiden valvomiseksi tapahtuvasta tarkastuksesta.

Sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään, kunnan on perittävä maksu muustakin valvonnasta sekä siihen liittyvistä tarkastuksista ja tutkimuksista sellaisena kuin valvonta-asetuksen 27 ja 28 artiklassa säädetään.

Edellä 1 momentissa tarkoitetut maksut määrätään siten, että niiden suuruus vastaa enintään toimenpiteestä aiheutuneita kustannuksia, jollei valvonta-asetuksen 27 ja 28 artiklasta muuta johdu. Tarkemmat säännökset valvonta-asetuksen 27 ja 28 artiklan edellyttämistä kansallisista järjestelyistä ja maksujen suuruuden määrittämisestä annetaan valtioneuvoston asetuksella.

72 §

Maksujen perintä ilman tuomiota tai päätöstä

Tässä laissa tarkoitetut maksut voidaan periä ilman tuomiota tai päätöstä siinä järjestyksessä

kuin verojen ja maksujen perimisestä ulosotto-
toimin annetussa laissa (367/1961) säädetään.

9 luku

Muutoksenhaku

73 §

Muutoksenhaku valtion viranomaisen päätökseen

Tämän lain nojalla annettuun valtion viran-
omaisen päätökseen haetaan muutosta valitta-
malla siten kuin hallintolainkäyttölaissa
(586/1996) säädetään. Valtion viranomaisen
määräämään maksuun haetaan oikaisua siten
kuin valtion maksuperustelaissa säädetään.

Tullilaitoksen tämän lain nojalla tekemään
päätökseen haetaan muutosta 1 momentista poi-
keten siten kuin tullilaissa (1466/1994) sääde-
tään.

74 §

Muutoksenhaku kunnan viranomaisen päätökseen

Kunnan viranhaltijan tekemään päätökseen ei
saa hakea valittamalla muutosta. Päätöksestä voi
tehdä oikaisuvaatimuksen kunnan tämän lain
mukaisia tehtäviä hoitavalle toimielimelle. Oi-
kaisuvaatimus on tehtävä viimeistään 14 päivän
kuluessa viranhaltijan päätöksen tiedoksi saami-
sesta. Oikaisuvaatimus on käsiteltävä viipymät-
tä.

Kunnan viranhaltijan tämän lain 63 §:ssä tar-
koitettuun päätökseen ei saa hakea muutosta va-
littamalla.

Kunnan toimielimen päätökseen haetaan
muutosta valittamalla siten kuin hallintolain-
käyttölaissa säädetään.

Muutosta päätökseen, joka koskee kunnallis-
ta valvontasuunnitelmaa, 86 §:ssä tarkoitettuja
kunnallisia elintarvikemääräyksiä sekä kunnalli-
sia maksuja koskevaa taksaa haetaan siten kuin
kuntalaissa säädetään.

75 §

Muutoksenhaku lihantarkastuspäätökseen

Lihantarkastusta koskevaan Elintarvikeviras-
ton tai lääninhallituksen päätökseen ei saa hakea
valittamalla muutosta. Lihan omistaja, haltija tai
tuottaja voi tehdä päätöksestä oikaisuvaatimuk-
sen Elintarvikevirastolle. Oikaisuvaatimus on
tehtävä kirjallisesti 14 päivän kuluessa päätök-
sen tiedoksisaannista. Oikaisuvaatimus on käsi-
teltävä viipymättä.

Elintarvikeviraston oikaisuvaatimuksesta an-
tamaan päätökseen haetaan muutosta valittamal-
la siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

76 §

Muutoksenhaku ensisaapumistoimintaan liittyvään päätökseen

Ensaapumistoimintaan liittyvään päätök-
seen ei saa valittamalla hakea muutosta. Jos
asianosainen on tyytymätön päätökseen, hän voi
tehdä oikaisuvaatimuksen Elintarvikevirastolle
14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksi saamises-
ta.

Elintarvikeviraston 1 momentin nojalla teke-
mään päätökseen haetaan muutosta valittamalla
siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

77 §

Valvontaviranomaisen muutoksenhakuoikeus

Viranomaisella on oikeus hakea muutosta hal-
linto-oikeuden päätökseen, jolla sen päätös on
kumottu tai sitä on muutettu.

Elintarvikevirastolla on oikeus hakea muutos-
ta hallinto-oikeuden päätökseen, jolla hallinto-
oikeus on kumonnut kunnan toimielimen muu-
toin kuin oikaisuvaatimuksen johdosta tekemän
päätöksen tai muuttanut sitä. Elintarvikeviras-
ton valitusoikeus ei koske tämän lain 74 §:n
4 momentissa tarkoitettua hallinto-oikeuden
päätöstä.

78 §

Täytäntöönpano

Tämän lain 7 luvun säännösten nojalla tehtävissä päätöksessä voidaan määrätä, että päätös on noudatettava ennen kuin se on saanut lainvoiman tai ennen kuin oikaisuvaatimus on käsitelty, jollei valitusviranomaisen tai vastaavasti oikaisuvaatimuksen käsittelevä viranomaisen toisin määrää. Oikaisuvaatimus ja valitus on käsiteltävä viivytyksettä.

Lihantarkastuspäätöstä on oikaisuvaatimuksesta ja valituksesta huolimatta noudatettava, jollei Elintarvikevirasto tai valitusviranomaisen toisin määrää.

10 luku

Rangaistussäännökset

79 §

Rangaistussäännökset

Rangaistus vastoin tätä lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä tehdystä terveysrikoksesta säädetään rikoslain (39/1889) 44 luvun 1 §:ssä.

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta

1) valmistaa, tuo maahan, vie maasta, pitää kaupan, tarjoilee tai muutoin luovuttaa elintarvikkeen, joka ei täytä tämän lain 7 §:ssä säädettyjä vaatimuksia,

2) harjoittaa tämän lain mukaista toimintaa sellaisessa elintarvikehuoneistossa tai alkutuotantopaikalla, jota ei ole tämän lain mukaisesti hyväksytty, josta ei ole tehty tämän lain mukaisesta ilmoituksesta tai jonka toiminta on väliaikaisesti, osittain tai kokonaan kielletty,

3) rikkoo tämän lain 19 §:ssä säädetyn omavalvontavelvoitteen;

4) rikkoo valvontaviranomaisen tämän lain 55, 57, 59 tai 66 §:n nojalla antamaa määräystä,

56 tai 65 §:n nojalla antamaa kieltoa, 58 §:n nojalla antamaa haltuunottopäätöstä, 60 §:n nojalla antamaa hylkäyspäätöstä taikka 61 tai 62 §:n nojalla antamaa hyväksymisen peruuttamista koskevaa päätöstä,

5) laiminlyö 24 tai 25 §:ssä tarkoitetun ilmoituksen tekemisen,

6) valvontaviranomaisen huomautuksesta tai kiellosta huolimatta toimittaa alkutuotantopaikalta sellaista elintarviketta, joka ei täytä tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten vaatimuksia, tai

7) antaa tämän lain 9 §:n vastaisesti tai muuten harhaanjohtavia tietoja elintarvikkeesta tai sen ominaisuuksista,

on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *elintarvikerikkomuksesta* sakkoon.

Rangaistus elintarvikkeen säännösten ja määräysten vastaisesta salakuljetuksesta ja sen yrityksestä sekä laittomasta tuontitavaraan ryhtymisestä säädetään rikoslain 46 luvun 4—6 §:ssä.

Valvontaviranomainen voi jättää esitutkintaviranomaiselle ilmoittamatta rikkomuksen, jos teko tai laiminlyönti on vähäinen eikä kyseessä ole niskoittelu viranomaisen kieltoja ja määräyksiä vastaan.

Se, joka rikkoo tämän lain nojalla määrättyä, uhkasakolla tehostettua kieltoa tai velvoitetta, voidaan jättää tuomitsematta rangaistukseen samasta teosta.

80 §

Salassapitovelvollisuuden rikkominen

Rangaistus 81 §:ssä tarkoitetun salassapitovelvollisuuden rikkomisesta tuomitaan rikoslain 38 luvun 1 tai 2 §:n mukaan, jollei teko ole rangaistava rikoslain 40 luvun 5 §:n mukaan tai jollei siitä muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta.

11 luku

Erinäiset säännökset

81 §

Salassa pidettävät tiedot

Valvonnassa saatuja tietoja koskevasta salassapitovelvollisuudesta säädetään viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa sekä valvonta-asetuksen 7 artiklassa. Salassapitovelvollisuuden estämättä voidaan tämän lain noudattamista valvottaessa tai valvontaan liittyvää tehtävää suoritettaessa saatuja tietoja yksityisen tai yhteisön taloudellisesta asemasta, liike- tai ammattisalaisuudesta taikka yksityisen henkilökohtaisista oloista luovuttaa:

1) valtion ja kunnan viranomaisille tämän lain mukaisia tehtäviä varten;

2) syyttäjä-, poliisi- ja tulliviranomaisille rikoksen selvittämiseksi;

3) ulkomaisille toimielimille ja tarkastajille, jos Euroopan yhteisön lainsäädännössä tai muussa Suomea sitovassa kansainvälisessä velvoitteessa niin edellytetään.

82 §

Virka-apu

Poliisin ja tullilaitoksen on annettava valvontaviranomaisille näiden pyynnöstä virka-apua elintarvikemääräysten mukaisten tehtävien suorittamisessa.

83 §

Rekisterit

Elintarvikevirasto pitää valvonnan ohjausta ja kehittämistä sekä suorittamaansa valvontaa varten valtakunnallista rekisteriä kaikista elintarvikehuoneistoista, ensisaapumispaikoista, ensisaapumistoimijoista ja hyväksytyistä laboratorioista. Elintarvikevirasto antaa eläimistä saattavia elintarvikkeita ennen vähittäismyyntiä käsitteleville elintarvikehuoneistolle hyväksymisnumeron. Alkoholijuomamyymlöistä sekä alko-

holijuomien valmistus- ja varastopaikoista rekisteriä pitää Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus. Läänin ja kunnan valvontaviranomainen ylläpitää rekisteriä valvomistaan elintarvikehuoneistoista. Alkutuotantopaikoista rekisteriä pitää maaseutuelinkeinorekisteristä annetun lain (1515/1994) mukaisesti maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskus. Kunnat käyttävät ja pitävät alkutuotantopaikka-rekisteriä ajan tasalla tässä laissa säädettyjen tehtävien edellyttämässä laajuudessa. Kalastusaluksia ja vesiviljelylaitoksia koskevia rekistereitä pitää Euroopan yhteisön yhteisen kalastuspolitiikan täytäntöönpanosta annetun lain mukaisesti maa- ja metsätalousministeriö.

Elintarvikevirasto pitää valvonnan ohjausta ja kehittämistä varten 40 §:n 4 momentissa ja 45 §:n 1 momentissa tarkoitettujen ilmoitusten perusteella rekisteriä ruokamyrkytystapausten selvittämiseen sekä zoonoosien seurantaan ja valvontaan liittyvistä seikoista.

84 §

Rekistereihin merkittävät tiedot

Rekistereihin merkitään valvontakohteiden tunnistetiedot, suunnitellut ja suoritettut valvontatoimenpiteet sekä vastaavat muut tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten mukaiset valvonnan kannalta tarpeelliset tiedot. Tunnistetietoja ovat toimijan nimi, osoite ja yritys- ja yhteisötunnus tai sen puuttuessa henkilötunnus sekä valvontakohteen nimi ja osoite. Hyväksytyistä laboratorioista rekisteriin merkitään lisäksi arvioinnin piirissä olevat määritysmenetelmät sekä tutkimuksista vastaavan henkilön nimi. Tiedot poistetaan rekisteristä kolmen vuoden kuluessa siitä, kun toimija on ilmoittanut valvontaviranomaiselle toimintansa lopettamisesta.

Elintarvikevirasto julkaisee hyväksytyistä laboratorioista luettelon, josta edellä mainitut tiedot ilmenevät.

Henkilötietojen keräämiseen ja tallettamiseen sekä rekisteriin tallennettujen tietojen käyttämiseen ja luovuttamiseen sovelletaan muutoin, mitä henkilötietolaissa (523/1999) ja viran-

omaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään.

85 §

Valtionosuus

Kunnan tämän lain nojalla järjestämään toimintaan sovelletaan sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annettua lakia (733/1992), jollei lailla toisin säädetä.

86 §

Kunnalliset elintarvikemääräykset

Kunnan elintarvikevalvontaviranomainen voi antaa tämän lain täytäntöön panemiseksi tarpeellisia paikallisista olosuhteista johtuvia, kuntaa tai sen osaa koskevia yleisiä määräyksiä elintarvikkeisiin liittyvän terveysvaaran ehkäisemiseksi ja elintarvikkeisiin liittyvien terveydellisten olojen valvomiseksi.

Määräykset voivat koskea:

- 1) elintarvikkeiden käsittelyä, myyntiä tai luovutusta suuressa yleisötilaisuudessa;
- 2) elintarvikkeiden käsittelyä, myyntiä tai luovutusta torilla tai muualla ulkotilassa.

Kunnan valvontaviranomainen voi myöntää poikkeuksen elintarvikemääräyksestä siinä mainituin perustein.

Päätös elintarvikemääräysten hyväksymisestä annetaan tiedoksi siten kuin kunnalliset ilmoitukset kunnassa julkaistaan. Päätös katsotaan annetun tiedoksi, kun kuulutus on asetettu yleisesti nähtäville. Samoin on kuulutettava elintarvikemääräysten voimaantulosta. Määräykset on lähetettävä tiedoksi lääninhallitukselle.

12 luku

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

87 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 200 . Tämän lain 13 §:n 2 momentin 6 ja 7 koh-

ta, 42 ja 76 § tulevat voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana.

Tällä lailla kumotaan seuraavat lait niihin myöhemmin tehtyine muutoksineen:

- 1) 17 päivänä maaliskuuta 1995 annettu elintarvikelaki (361/1995); ja
- 2) eläimistä saatavien elintarvikkeiden elintarvikehygieniasta 20 päivänä joulukuuta 1996 annettu laki (1195/1996).

Jos muualla lainsäädännössä viitataan 2 momentissa mainittuihin lakeihin, tämän lain voimaan tultua sovelletaan niiden asemesta tämän lain säännöksiä.

Edellä 2 momentissa mainittujen lakien nojalla annetut säädökset jäävät edelleen voimaan, kunnes ne muutetaan tai kumotaan.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

88 §

Siirtymäsäännös

Ennen tämän lain voimaantuloa elintarvikelain tai terveydensuojelulain nojalla hyväksytyt tai ilmoitetut elintarvikehuoneistot ja alkutuotantopaikat sekä eläimistä saatavien elintarvikkeiden elintarvikehygieniasta annetun lain nojalla rekisteröidyt alkutuotantopaikat saavat ilman eri hyväksyntää tai ilmoitusta jatkaa toimintaansa lukuun ottamatta kalastajien ja kalanviljelijöiden elintarvikehuoneistoja. Kunnan elintarvikevalvontaviranomaisen tulee vuoden kuluessa lain voimaantulosta ilmoittaa tiedossaan oleville kunnan alueella toimiville alkutuotantopaikoille, ettei näiden tarvitse tehdä 22 §:ssä tarkoitettua ilmoitusta.

Ennen tämän lain voimaantuloa eläimistä saatavien elintarvikkeiden elintarvikehygieniasta annetun lain nojalla hyväksytyt elintarvikehuoneistot sekä terveydensuojelulain nojalla ilmoitetut kalastajien ja kalanviljelijöiden elintarvikehuoneistot, lukuun ottamatta 13 §:n 2 momentin 13 kohdassa tarkoitettuja elintarvikehuoneistoja, saavat ilman eri ilmoitusta tai hyväksyntää jatkaa toimintaansa kolmen vuoden ajan tämän lain voimaantulon jälkeen, jonka ajan kuluessa niiden on tehtävä uusi hyväksymistä koskeva ha-

kemus valvontaviranomaiselle. Mainitut elintarvikehuoneistot saavat jatkaa toimintaansa hakemuksen käsittelyn ajan.

Eläimistä saatavien elintarvikkeiden tutkimuksia tekevästä laboratorioista annetun maa- ja metsätalousministeriön asetuksen (957/2002) mukaiset viranomaisen ottamat näytteet voidaan tämän lain 39 §:n 1 momentin estämättä tutkia mainitun asetuksen mukaisesti hyväksytyssä laboratoriossa ennen 31 päivää joulukuuta 2006. Mainitun maa- ja metsätalousministeriön asetuksen mukaiset omavalvontanäytteet voidaan tämän lain 39 §:n 2 momentin estämättä tutkia ennen 31 päivää joulukuuta 2007 mainitun asetuksen mukaisesti hyväksytyssä laboratoriossa. Muut tämän lain 39 §:n 2 momentissa tarkoitettua omavalvontaan kuuluvat näytteet voidaan ennen 31 päivää joulukuuta 2007 tutkia myös muussa laboratoriossa.

Sen, joka tämän lain voimaan tullessa on kelpoinen elintarvikevalvonnan tehtävään, katsotaan täyttävän tämän lain mukaiset vastaavaa tehtävää koskevat pätevyysvaatimukset. Sen, jolla ei tämän lain voimaan tullessa ole tarvinnut olla osaamistodistusta koulutuksensa tai suoritetun tutkinnon takia, tulee hankkia osaamistodistus vuoden kuluessa lain voimaantulosta.

Kunnalla, Elintarvikevirastolla, Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksella, Tullilaitoksella, lääninhallituksilla, Puolustusvoimilla ja rajaeläinlääkäreillä tulee olla tämän lain 48 §:n mukainen valvontasuunnitelma 1 päivään tammikuuta 2007 mennessä. Kunta voi aloittaa tämän lain 71 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaisten maksujen perimisen sen hyväksytyä valvontasuunnitelman ja 71 §:n 1 momentin mukaisen maksutaksan.

Laki

terveydensuojelulain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 19 päivänä elokuuta 1994 annetun terveydensuojelulain (763/1994) 4 §:n 3 momentti, 14 §, 20 §:n 4 momentti ja 8 luku, sellaisina kuin niistä ovat 4 §:n 3 momentti laissa 1223/2003, 14 § osaksi viimeksi mainitussa laissa sekä 8 luku osaksi laeissa 777/1996 ja 691/2001,

muutetaan 3, 13 ja 18 §, 20 §:n otsikko, 25 ja 49 §, 50 §:n 3 momentti sekä 54 §:n 4 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 3 § laissa 748/2002, 13 § osaksi mainituissa laeissa 777/1996 ja 1223/2002 sekä laeissa 141/1999 ja 89/2000, 18 § osaksi laeissa 83/1995 ja 441/2000, 25 § mainitussa laissa 1223/2002, 49 § ja 50 §:n 3 momentti mainitussa laissa 691/2001 sekä 54 §:n 4 momentti laissa 405/2002 ja mainitussa laissa 1223/2002, sekä

lisätään 6 §:ään uusi 2 momentti, lakiin uusi 20 a, 49 a ja 49 b § seuraavasti:

3 §

Suhde eräisiin säädöksiin

Terveydensuojelusta on lisäksi voimassa, mitä siitä säädetään ympäristönsuojelulaissa

(86/2000), vesihuoltolaissa (119/2001), kemikaalilaissa (744/1989), säteilylaissa (592/1991), terveydenhuollon järjestämisestä puolustusvoimissa annetussa laissa (322/1987), työturvallisuuslaissa (738/2002), vesilaissa (264/1961), jäteläissa (1072/1993), maankäyttö- ja rakennus-

laissa (132/1999), ulkoilulaissa (606/1973), eräistä naapuruussuhteista annetussa laissa (26/1920), elintarvikelaissa (/), kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta annetussa laissa (75/2004) sekä eläinlääkintähuoltolaissa (685/1990).

6 §

Kunnan terveydensuojelutehtävät

— — — — —
Kunnan tehtävänä on myös huolehtia alueellaan tämän lain soveltamisalaan liittyvien Euroopan yhteisön asetusten noudattamisen valvonnasta.

13 §

Ilmoitusvelvollisuus

Toiminnanharjoittajan on tehtävä viimeistään 30 vuorokautta ennen toiminnan aloittamista kirjallinen ilmoitus kunnan terveydensuojeluviranomaiselle seuraavista toiminnoista:

- 1) työtilan, jonka käytöstä voi aiheutua terveyshaittaa, tai terveydellisiltä vaikutuksiltaan siihen rinnastettavan toiminnan sijoittamisesta asuinrakennukseen tai alueelle, jossa on asuinhuoneistoja;
- 2) julkisen huvi-, kokoontumis- tai majoitushuoneiston perustamisesta tai käyttöönotosta;
- 3) yleiseen käyttöön tarkoitettun saunan, uimahallin, uimarannan taikka uimalan tai kylpylän perustamisesta tai käyttöönotosta;
- 4) eläinten pitoon tarkoitettun rakennuksen tai aitauksen sijoittamisesta tai käyttöönotosta asemakaava-alueelle; sekä
- 5) sellaisen muun huoneiston tai laitoksen perustamisesta tai käyttöönotosta, jonka hygieenisille olosuhteille on sen käyttäjämäärä tai toiminnan luonne huomioon ottaen asetettava erityisiä velvoitteita; sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella säädetään tarkemmin edellä tarkoitetuista huoneistoista ja muista laitoksista.

Vastaava ilmoitus on tehtävä myös 1 momentissa mainitun toiminnan olennaisesta muuttamisesta. Toiminnanharjoittajan vaihtumisesta on ilmoitettava kunnan terveydensuojeluviranomaiselle.

Edellä 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua ilmoitusta ei tarvitse tehdä, jos toiminta edellyttää ympäristönsuojelulain mukaista ympäristölupaa.

Kunnan terveydensuojeluviranomainen voi velvoittaa 1 momentin 4 kohdassa mainitun ilmoituksen tehtäväksi myös alueella, missä se jo olevan asutuksen takia katsotaan tarpeelliseksi.

Tarkemmat säännökset ilmoituksesta ja siihen liitettävistä selvityksistä annetaan valtioneuvoston asetuksella.

18 §

Talousvettä toimittavan laitoksen hyväksyminen

Talousvettä toimittavan laitoksen on haettava toimintansa hyväksymistä kunnan terveydensuojeluviranomaiselta viimeistään 3 kuukautta ennen suunniteltua toiminnan aloittamista. Talousvettä ei saa toimittaa ennen kuin laitos on hyväksytty.

Toiminnan hyväksymistä on haettava myös, jos vedenottoa tai vedenkäsittelyä olennaisesti laajennetaan tai muutetaan taikka veden laadussa tai jakelussa tapahtuu toimitettavan talousveden laadun kannalta olennaisia muutoksia. Toiminnan muutosta koskeva hakemus on tehtävä viimeistään 30 vuorokautta ennen toiminnan olennaista muuttamista. Toimintaa ei saa muuttaa ennen kuin hakemus on hyväksytty.

Kunnan terveydensuojeluviranomaisen on varattava asianomaiselle alueelliselle ympäristökeskukselle tilaisuus antaa hakemuksesta lausunto.

Kunnan terveydensuojeluviranomainen voi hyväksymispäätöksessään antaa 20 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettuja määräyksiä.

20 §

Talousveden laadun valvonta ja talousveden käyttöä koskevat määräykset

20 a §

Talousveden välityksellä leviävän taudin ehkäiseminen

Talousvettä toimittavan laitoksen on, saatuaan tiedon toimittamansa talousveden aiheuttamasta epidemiasta tai epäillessään toimittamansa talousveden voivan aiheuttaa epidemian, ilmoitettava siitä välittömästi kunnan terveys- ja suojeluviranomaiselle ja ryhdyttävä toimenpiteisiin talousveden laadun parantamiseksi.

Kunnan terveys- ja suojeluviranomaisen on, saatuaan tiedon talousveden aiheuttamasta epidemiasta tai sen epäilystä, tehtävä viipymättä tapausta koskeva selvitys ja ryhdyttävä toimenpiteisiin taudin leviämisen ehkäisemiseksi sekä ilmoitettava siitä edelleen Kansanterveyslaitokselle ja asianomaiselle lääninhallitukselle.

Tarkempia säännöksiä talousveden aiheuttamien epidemioiden selvityksistä ja ilmoittamisesta annetaan sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella.

25 §

Suurten yleisötilaisuuksien jätehuolto ja jätteitä koskevat yleiset ohjeet

Suurten yleisötilaisuuksien jätehuolto ja hygieeniset olosuhteet tulee järjestää siten, ettei niistä aiheudu terveyshaittaa. Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella säädetään tarkemmin suurten yleisötilaisuuksien jätehuollosta ja hygieenisistä järjestelyistä.

Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus voi antaa terveyshaittojen ehkäisemiseksi ohjeita jätteiden käsittelystä, jätevesien desinfioimisesta, kuolleiden luonnonvaraisten eläinten käsittelystä sekä käymälän rakentamiseen liittyvistä hygieenisistä vaatimuksista. Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen on

ennen ohjeiden antamista kuultava muita viranomaisia tai tahoja, joiden toimintaa tai etua asia erityisesti koskee.

49 §

Ulkopuoliset asiantuntijat

Tutkimuksia ja selvityksiä tämän lain mukaisesti viranomaisvalvontaa varten tekevällä ulkopuolisella asiantuntijalla tulee olla tarvittava asiantuntemus ja pätevyys. Ulkopuolisen asiantuntijan on osoitettava kunnan terveys- ja suojeluviranomaiselle käyttämiensä tutkimusmenetelmien luotettavuus. Ulkopuoliseen asiantuntijaan sovelletaan hallintolain (434/2003) virkamiehen esteellisyyttä koskevia säännöksiä.

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella voidaan tarvittaessa tarkemmin säätää tämän lain mukaista viranomaisvalvontaa varten tutkimuksia ja selvityksiä tekevien ulkopuolisten asiantuntijoiden pätevydestä.

49 a §

Tutkimuslaboratoriot

Tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten edellyttämät viranomaisille tarkoitetut tutkimukset tulee tehdä Elintarvikeviraston hyväksymässä laboratorioissa. Tutkimuksia tekevällä laboratoriolla tulee olla kirjallinen laatujärjestelmä, ja laboratorion on pystyttävä osoittamaan tekemiensä määritysten luotettavuus. Laboratoriolla tulee lisäksi olla tutkimuksen suorittamiseen tarvittava asiantuntemus ja tekniset valmiudet.

Elintarvikevirasto hyväksyy laboratoriot hakemuksesta. Hyväksymisen edellytyksenä on, että laboratorio täyttää 1 momentissa säädetyt vaatimukset. Ennen laboratorion hyväksymistä Elintarvikeviraston tulee pyytää hakemuksesta lausunto Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskukselta, Kansanterveyslaitokselta tai Säteilyturvakeskukselta. Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin tutkimuslaboratorioiden hyväksymisen edellytyksistä.

49 b §

Tutkimuslaboratorioiden valvonta

Elintarvikevirasto valvoo, että 49 a §:ssä tarkoitettut laboratoriot noudattavat tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten mukaisia määräyksiä. Jos laboratorio ei noudata näitä vaatimuksia, Elintarvikevirasto voi antaa Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskusta kuuluttuaan tarpeellisia määräyksiä toiminnan korjaamiseksi. Jos laboratorio ei Elintarvikeviraston määräyksistä huolimatta korjaa puutteita, Elintarvikevirasto voi peruuttaa laboratorion hyväksymisen määräajaksi. Elintarvikeviraston tulee antaa määräyksiä laboratorion toiminnan korjaamiseksi tai tarvittaessa toiminnan keskeyttämiseksi määräajaksi myös Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen esityksestä.

Elintarvikevirasto ylläpitää 1 momentissa tarkoitettua valvontaa varten rekisteriä hyväksytyistä laboratorioista. Rekisteriin merkitään hyväksytyn laboratorion nimi, yhteystiedot, arvioinnin piirissä olevat määrittämenetelmät ja laboratoriossa tutkimuksista vastaavan henkilön nimi.

Henkilötietojen keräämiseen ja tallettamiseen sekä rekisteriin tallennettujen tietojen käyttämiseen sovelletaan, mitä henkilötietolaissa (523/1999) ja viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään.

50 §

Maksut

Toiminnanharjoittajalta maksu on lisäksi perittävä näytteenotosta ja tutkimuksista, jotka liittyvät:

- 1) 13 §:n nojalla tehtyjen ilmoitusten perusteella annettujen määräysten valvontaan;
- 2) 18 §:n nojalla tehdyn hakemuksen perusteella annettujen määräysten valvontaan sekä

20 §:ssä edellytettyyn talousveden laadun valvontaan ja tarkkailuun; sekä

3) 29 §:ssä edellytettyyn uimaveden säännölliseen valvontaan.

54 §

Rangaistussäännökset

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta

1) harjoittaa terveydelle haitallista toimintaa 17 §:n 2 momentin, 22, 26 tai 28 §:n, 30 §:n 2 momentin vastaisesti,

2) rikkoo 27 §:n 2 momentin nojalla annetun kiellon tai rajoituksen käyttää asuntoa tai oleskelutilaa tarkoitukseensa tai

3) jättää ilmoittamatta 20 a §:n 1 momentissa säädetyllä tavalla vesiepidemiasta tai 44 §:n 2 momentissa säädetyllä tavalla onnettomuudesta tai muusta toiminnan häiriöstä,

on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *terveyden vaarantamisrikkomuksesta* sakkoon.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 200 .

Ennen tämän lain voimaantuloa terveydensuojelulain nojalla ilmoitetut talousvettä toimittavat laitokset sekä terveydenhoitolain nojalla hyväksytyt vesilaitokset voivat ilman eri hyväksyntää tai ilmoitusta jatkaa toimintaansa.

Ennen tämän lain voimaantuloa vireillä oleviin talousvettä toimittavia laitoksia koskeviin ilmoituksiin sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Tämän lain 49 a §:n estämättä voidaan terveydensuojelulaissa ja sen nojalla annetuissa säännöksissä edellytetyt viranomaisille tarkoitettut tutkimukset tehdä ennen 31 päivää joulukuuta 2006 laboratoriossa, jota Elintarvikevirasto ei ole hyväksynyt.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

Helsingissä 12 päivänä joulukuuta 2005
